

EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE ROČENKA 2006

ORGANIC FARMING IN THE CZECH REPUBLIC 2006 YEAR BOOK

2006

Institut pro ekologické zemědělství a udržitelný rozvoj krajiny Institute for Organic Agriculture and Sustainable Landscape Management

Bioinstitut, o. p. s., Křížkovského 8, 771 47 Olomouc, Czech Republic

tel.: +420 585 631 179, e-mail: bioinstitut@seznam.cz

Bioinstitut, o. p. s. se sídlem v Olomouci byl založen v roce 2004 za účelem zastřešení aktivit výzkumu a vzdělávání v ekologickém zemědělství v České republice. Spoluzakladateli a partnery jsou Výzkumný ústav pro ekologické zemědělství FiBL Frick s působením ve Švýcarsku, Německu a Rakousku, PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců v Šumperku a Univerzita Palackého v Olomouci. V průběhu roku 2005 se Bioinstitut úspěšně přihlásil do několika projektů, které umožnily zahájit jeho aktivní činnost. Kromě řešení svých vlastních úkolů, se podílí i na řešení úkolů zadávaných svazem PRO-BIO.

Bioinstitut, o.p.s. (public benefit corporation) based in Olomouc, was founded in 2004 to create an umbrella for research and educational activities in the area of Czech organic agriculture. The co-founders and partners are: FiBL Frick Research Institute of Organic Agriculture, active in Switzerland, Germany and Austria, PRO-BIO Association of Organic Farmers in Šumperk and Palacký University, Olomouc. During 2005 Bioinstitut successfully engaged in several projects which enabled the start of its activity. Besides self-appointed tasks, Bioinstitut takes part also in tasks assigned by the PRO-BIO Association.

Cíle a aktivity Bioinstitutu:

- Přenos poznatků vědy a výzkumu do praxe:** zapojení do projektu „Optimalizace zemědělské a říční krajiny v ČR s důrazem na rozvoj biodiverzity“, podpořeného MŠMT ČR v Národním programu výzkumu, program Zdravý a kvalitní život. Spolu s FiBL Frick a FiBL Vídeň, zapojení do mezinárodního projektu na budování sítě pilotních ekologických podniků zaměřených na ochranu přírody a ochranu biodiverzity.
- Budování a správa informační sítě** zemí střední a východní Evropy v oblasti EZ, sběr dat a informací pro účely databáze Organic Europe, zřízenou švýcarským výzkumným ústavem FiBL
- Projekty v oblasti výchovy a vzdělávání:** osvětové přednášky spojené s propagací biopotravin, určené studentům středních škol v regionu, propagace ekologického zemědělství a biopotravin v rámci Dnů Země
- Publikační činnost:** spolupráce na vydání učebnice o ekologickém zemědělství, bulletinu svazu PRO-BIO, vydávání vlastních poradenských příruček pro praxi v EZ a poradenských příruček FiBL
- Zpracování seznamu** registrovaných přípravků na ochranu rostlin v ČR, které je možno použít v EZ (ve spolupráci se Státní rostlinolékařskou správou, svazem PRO-BIO a kontrolními organizacemi) a jeho pravidelná aktualizace
- Poradenství:** informační a poradenské centrum v rámci projektu „Agroenvironmentální informační a poradenská centra v ČR, vytvoření sítě v Pardubickém, Olomouckém, Moravskoslezském a Zlínském kraji“

Informační centrum Bioinstitut o.p.s. nabízí poradenství v těchto oblastech:

- Agroenvironmentální programy:** možnosti, dotace, práva na kontrolu, plány hospodaření zemědělského podniku s ohledem na ochranu přírody
- Ekologické zemědělství:** plány přechodu na EZ, propagace, odbyt
- Biopotraviny:** výroba, značení, propagace, prodej, informace spotřebitelům biopotravin

Více se o činnosti Bioinstitutu dočtete ve Výroční zprávě 2005, dostupné na webových stránkách společnosti:

Aims and activities of Bioinstitut:

- Putting research and scientific findings into practice:** involvement in a project entitled “Optimization of agricultural and river-side landscape in CZ with emphasis to development of biodiversity”, supported by the Czech Ministry of Education, Youth and Sports within the National Programme of Research, Good Health and Quality of Life Programme. Together with FiBL Frick and FiBL Vienna, involvement in an international project to establish a network of pilot ecological enterprises focusing on nature and biodiversity protection.
- Establishment and management** of an organic farming information network in Central and Eastern European countries, collection of data for Organic Europe database, established by the Swiss FiBL Research Institute
- Projects in the field of education and training:** Educational lectures with organic food promotion for secondary school students within the region, promotion of organic farming and organic food within “Earth Days”
- Publishing activities.** Participation in publication of a textbook on organic farming, PRO-BIO Association bulletins, publication of Bioinstitut’s own manuals on organic farming in practice and FiBL advisory manuals
- Elaboration** of a list of Czech-registered plant-protection preparations which can be used in organic farming (in cooperation with State Phytosanitary Administration, PRO-BIO Association and inspection authorities) and regular updating of the list
- Advisory services:** information and advice centre within a project entitled “Agroenvironmental information and advice centres in CZ, creation of a network in Pardubice, Olomouc, Moravskoslezský and Zlín districts”

Bioinstitut o.p.s. Information Centre offers advisory services in the following areas:

- Agro-environmental programmes:** possibilities, subsidies, preparation for inspection, management plans of agricultural enterprises with regard to nature protection
- Organic farming:** plans of conversion to organic farming, promotion, sale
- Organic foodstuffs:** production, labelling, promotion, sale, information for organic food consumers

More information on Bioinstitut activities is available in the Annual Report 2005 on the Bioinstitut website:

www.bioinstitut.cz

EKOLOGICKÉ ZEMĚDĚLSTVÍ V ČESKÉ REPUBLICE • ROČENKA 2006

ORGANIC FARMING IN THE CZECH REPUBLIC • 2006 YEAR BOOK

Bioinstitut, o. p. s. – Institut pro ekologické zemědělství a udržitelný rozvoj krajiny ve spolupráci s PRO-BIO Svazem ekologických zemědělců vypracoval národní zprávu o stavu ekologického zemědělství (EZ) v České republice tzv. Country Report. Tato zpráva slouží k informování veřejnosti o nejnovějším vývoji v oblasti ekologického zemědělství v ČR. Statistická data byla v době zpracování k dispozici převážně za rok 2005, některé aktuální údaje pocházejí již z roku 2006.

Olomouc, srpen 2006

•• Vývoj ekologického zemědělství v ČR

V České republice se hnutí kolem ekologického zemědělství (EZ) začalo vytvářet od poloviny 80. let. První tři farmy v Jeseníkách a Bílých Karpatech zahájily přechod na EZ v roce 1989. V letech 1990-1991 vzniklo pět svazů ekologických zemědělců. Později došlo ke sloučení několika z nich a v současné době působí v ČR svaz PRO-BIO se sídlem v Šumperku a sdružení LIBERA v Praze. Svaz PRO-BIO pracuje na celém území ČR a má deset regionálních center a dvě odborné pobočky zaměřené na prodej biopotravin a práci se spotřebiteli. Od roku 1990 se také vyplácely první finanční podpory, které byly bez náhrady zrušeny v roce 1992 a znovu zavedeny až v roce 1998. Od tohoto roku dochází k nárůstu počtu podniků i výměry zemědělské půdy v systému EZ.

Od roku 1993 začal platit jednotný systém kontroly a bioproduktů a biopotravin jsou označovány společným grafickým logem BIO. V roce 1995 byl systém kontroly a certifikace akreditován IFOAM a byla uzavřena smlouva o supervizi podle Nařízení Rady (EHS) 2092/91 s pověřenou kontrolní organizací. To umožnilo vývoz českých

bioproduktů a zvýšilo mezinárodní prestiž českého ekologického zemědělství. Následně v roce 1999 pověřilo Ministerstvo zemědělství kontrolou EZ v celém rozsahu obecně prospěšnou společnost KEZ, která byla až do roku 2005 jedinou kontrolní organizací v ČR. Výrazným posunem bylo v roce 2000 přijetí zákona o ekologickém zemědělství č. 242/2000 Sb., kdy došlo k plné harmonizaci českých standardů EZ s předpisy EU. ČR byla také v roce 2000 zapsána na tzv. „Seznam třetích zemí“, který umožňuje exporty do země EU.

V současné době je oblast legislativy, kontroly a státní podpory zajištěna na dostatečné úrovni. Na druhé straně ale existují oblasti (např. domácí trh s biopotravinami, zpracování bioproduktů, výzkum, poradenství a vzdělávání zemědělců), které dostatečně rozvinuty nejsou a potřebují systematickou podporu. Proto v roce 2004 přijala vláda strategický dokument Akční plán rozvoje EZ v ČR do roku 2010, který by měl pomoci vytvořit nástroje pro řešení problematických oblastí v sektoru EZ. Loňský rok 2005 přinesl několik důležitých změn, které jsou shrnuty v následujících kapitolách.

The Bioinstitut, o. p. s. – Institute for Ecological Agriculture and Sustainable Landscape Management in cooperation with the PRO-BIO Association of Organic Farmers has compiled the National Report on the State of Organic Farming (OF) in the Czech Republic (CR) or the so-called Country Report. This report serves to inform the public about the latest developments in the area of organic farming in the CR. At the time of compilation most of the available statistical data was for 2005, although some data was available for 2006.

Olomouc, August 2006

•• Developments in organic farming in the CR

In the Czech Republic the movement for organic farming began its formation from the mid 80's. The first three farms in the Jeseníky Mountains and the White Carpathians began changing over to OF in 1989. In the period 1990–1991 five organic farming associations arose. Later several of them merged and presently there is the PRO-BIO Association situated in Šumperk and the LIBERA Association in Prague. The PRO-BIO Association works throughout the CR and has ten regional centres and two professional branches aimed at selling organic foods and working with consumers. Since 1990 the first financial supports were paid out, which were rescinded in 1990 without a substitute and then renewed in 1998. Since 1998 there has been an increase in both the number of enterprises and the acreage of agricultural land farmed organically.

In 1993 a unified system of control was introduced and organic products and foods are labelled with the united graphical logo BIO. In 1995 the control and certification system was accredited by IFOAM and a contract was signed on supervision in accordance with Council Regulation (EEC) 2092/91 with an authorised control organisation. This enabled Czech organic products to be exported and increased the international prestige of Czech organic farming. Subsequently in 1999 the Ministry of Agriculture entrusted all of the controls on organic farming to the public benefit corporation KEZ, which, till 2005, had been the only control organisation in the CR. An appreciable shift came in 2000 through the acceptance of the Act on Organic Farming No. 242/2000 coll., which fully harmonised the Czech organic farming standards with those of the EU. 2000 was also the year in which the CR entered the “List of Third Countries”, enabling it to export to EU countries.

Currently the area of legislation, control and state support is ensured to a sufficient level, on the other hand there are areas (for instance the domestic market in organic food, processing organic products, research, consultation and educating farmers), which are not sufficiently developed and need systematic support. Therefore in 2004 the government accepted the strategic document Action Plan for Developing OF in the CR to

•• Současný stav EZ v číslech

V průběhu roku 2005 došlo poprvé v historii českého ekologického zemědělství k poklesu výměry zemědělské půdy. Ubylo sedm farem a 8317 ha obdělávané plochy. K 31. 12. 2005 tedy v České republice hospodařilo 829 ekologických farem na výměře 254 982 ha, což činilo 5,98 % výměry zemědělského půdního fondu. Tento historicky první pokles ve vývoji EZ není oficiálně podložen průzkumem, který by vysvětloval příčiny. Lze se tedy jen domnívat, že 47 farem, které vystoupily ze systému EZ, tak učinily zejména kvůli přísným a administrativně náročným kontrolám a komplikacím při dodržování standardů EZ. Dalším osmi ekofarmám byla zrušena registrace rozhodnutím Ministerstva zemědělství ČR. V průběhu roku 2005 se naopak do systému EZ přihlásilo 48 nových podniků.

**Tabulka 1. Vývoj výměry zemědělské půdy v EZ v ČR /
Development in the acreage of agricultural land farmed organically
in the CR**

Rok / Year	Počet podniků celkem / Total number of farms	Výměra zemědělské půdy v EZ v ha / Total organic agricultural area (ha)	% podíl ze zem. půdního fondu / % of total agricultural area
1990	3	480	-
1991	132	17 507	0,41
1992	135	15 371	0,36
1993	141	15 667	0,37
1994	187	15 818	0,37
1995	181	14 982	0,35
1996	182	17 022	0,4
1997	211	20 239	0,47
1998	348	71 621	1,67
1999	473	110 756	2,58
2000	563	165 699	3,86
2001	654	217 869	5,09
2002	721	235 136	5,5
2003	810	254 995	5,97
2004	836	263 299	6,16
2005	829	254 982	5,98

Pramen / Source: MZe

V roce 2005 se nově ohlásilo 20 provozoven výrobců biopotravin a 107 osob uvádějících bioprodukty a biopotraviny do oběhu, z nichž 88 provozuje pouze maloobchodní prodej. Naopak v průběhu roku 2005

zrušilo MZe ohlášení 11 provozoven výrobců a 5 provozoven distributorů. Meziroční nárůst osob uvádějících bioprodukty a biopotraviny do oběhu o 52 % je velmi pozitivním znakem pro vývoj českého trhu s bioprodukty. Opět se také zvýšil počet výrobců vstupů do EZ na 19 podniků. Celkově v ČR podnikalo v ekologickém zemědělství 1268 podnikatelských subjektů, což je o 113 více než v roce 2004.

the year 2010, which should help create instruments for resolving the problem areas in the OF sector. 2005 brought with it several important changes, which have been incorporated into the following chapters.

•• The present state of OF in figures

In the course of 2005 there was, for the first time in the history of Czech organic farming, a drop in the acreage of land farmed organically. This drop was 8317 ha and the number of farms dropped by seven. As of 31. 12. 2005 there were 829 organic farms farming a total of 254 982 ha, which was 5.98 % of the total agricultural land. This fall in the development of OF is not formally backed up by research into the reasons it occurred. It can only be assumed that the 47 farms that left the OF system did so due to the strict and administratively demanding controls and complications when upholding the OF standards. Another eight organic farms had their registration rescinded by the Ministry of Agriculture (MoA). However, on the contrary, another 48 new enterprises registered into the OF system. (Table 1)

In 2005 another 20 premises were registered for organic food producers as were 107 people bringing organic products and organic foods onto the market, of which 88 only operate retail sales. In contrast, during the course of 2005, the MoA rescinded the registration of 11 producers' premises and the premises of 5 distributors. The 52 % annual growth in people bringing organic products and organic food on to the market is a very positive sign in the development of the Czech market in organic products. In addition the number of producers entering into OF again rose by 19 enterprises. In all there are 1 268 entrepreneurial subjects engaged in organic farming in the CR, which is 113 more than in 2004. (Table 2)

If we monitor developments in the structure of the agricultural land under OF we can note that for the first time ever arable land exceeded 20 000 ha, with a total of 20 766 ha. Thus the annual growth in the acreage of arable land in 2005 was 5.4 % thus making arable land 8.1 % of the overall acreage of agricultural land under OF. Contrarily there was a drop of 25 423 ha in the amount of permanent grassland (PG) meaning PG formed 82.4 % of the overall acreage of agricultural land under OF. The main characteristic of OF in the Czech Republic is that it is still dominated by the management of PG in mountainous and sub-montane areas, aimed at landscape maintenance. There was also a drop of 350 ha of permanent cultures, which are now at the lowest acreage for the monitored period, 2001–2005. However it is necessary to realise that the fall in these categories can be explained by the relatively large growth in the category "other areas". In particular this growth of 16 384 ha was caused by introducing the LPIS database (Land Parcel Identification System), where the borders of plots of land were revised and many extra-production areas were removed from this category and placed in the category "other areas". (Table 3)

For an indication of the animal and plant production in the OF sector we are presenting the amount of certified production according to

Tabulka 2. Počet podniků zařazených v EZ k 31. 12. 2005 / Number of enterprises registered as OF as of 31. 12. 2005

Podnikatelské subjekty podle předmětu činnosti / Enterprises according to their activities	Rok /Year 2001	Rok /Year 2002	Rok /Year 2003	Rok /Year 2004	Rok /Year 2005
Ekologičtí podnikatelé, žadatelé o registraci / Organic farmers, applicants for registration	654	717	810	836	829
Výrobci biopotravin (včetně vlastní distribuční činnosti) / Producers of organic food (incl. own distribution activity)	75	92	96	116	125
Osoby uvádějící bioprodukty a biopotravinu do oběhu / Subjects introducing organic food and products to circulation	49	164	189	193	295
Výrobci vstupů do EZ / Producers of inputs in OF	-	-	19	10	19
Celkem / In total	779	973	1114	1155	1268

Pramen / Source: MZe

Sledujeme-li vývoj struktury půdního fondu v EZ, poprvé v historii můžeme zaznamenat překročení výměry 20 000 ha na orné půdě na celkových 20 766 ha. Meziroční nárůst výměry na orné půdě tedy v roce 2005 činil 5,4% a orná půda tak tvořila 8,1% z celkové výměry zemědělské půdy v EZ. Na trvalých travních porostech (TTP) došlo naopak k poklesu o 25 423 ha a TTP tvořily 82,4% z celkové výměry zemědělské půdy v EZ. Dominující hospodaření na TTP v horských a podhorských oblastech se zaměřením na údržbu krajiny je však stále hlavní charakteristikou EZ v České republice. K poklesu o 350 ha došlo také u trvalých kultur, které tak mají nejmenší výměru za sledované období 2001-2005. Je nutné si však uvědomit, že pokles u těchto kategorií lze vysvětlit poměrně velkým nárůstem v kategorii ostatních ploch. Tento

individual commodities for 2005. This data comes from the database of the control organisation KEZ o. p. s. (a provider for the MoA) and represents the number of certified organic products where the real numbers may be a bit less. Many products produced in OF end up on the market as conventional products as the processing sector for organic products is lacking. Other weak points in organic product sales are the marketing and the distribution network.

Of plant production the largest proportion consists of cereals, which together make up approximately 23 thous. tonnes. If we take into account the overall production of cereals in the CR the share of certified OF cereals is 0.3 % (in 2005 7695.9 thous. tonnes were produced in the CR). The proportion of certified potatoes is 0.2 %, certified vegetables 1 % of the overall production of these commodities in the CR. Cereal

Tabulka 3. Vývoj struktury půdního fondu v EZ v ČR / Development of the structure of land resources in OF in the CR

Užití půdy / Land use	2001 výměra / area (ha)		2002 výměra / area (ha)		2003 výměra / area (ha)		2004 výměra / area (ha)		2005 výměra / area (ha)	
	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%	abs.	%
Orná půda / Arable land	19 164	8,78	19 536	8,31	19 637	7,7	19 694	7,5	20 766	8,1
TTP / Permanent grassland	195 633	89,7	211 924	90,1	231683	90,9	235 379	89,4	209 956	82,4
Trvalé kultury / Permanent crops	963	0,45	898	0,38	928	0,36	1 170	0,4	820	0,3
Ostatní plochy / Other area	2 354	1,08	2 778	1,18	2747	1,08	7 056	2,7	23 440	9,2
Celkem / In total	218 114	100	235 136	100	254 995	100	263 299	100	254 982	100

Pramen / Source: MZe Zpracoval / Processed by: Bioinstitut, o.p.s.

nárůst o 16 384 ha byl způsoben zejména zavedením databáze LPIS (Registr půdy), kde byly hranice pozemků revidovány a mnoho mimoprodukčních ploch bylo vyňato a zařazeno do kategorie „ostatní plochy“.

Pro představu o rostlinné a živočišné produkci v sektoru EZ uvádíme množství certifikované produkce podle jednotlivých komodit za rok 2005. Tyto údaje pocházejí z databáze kontrolní organizace KEZ, o. p. s. (poskytovatelem MZe) a představují počty certifikovaných bioproduktů, přičemž reálné číslo může být o něco nižší. Mnohé komodity vyprodukované v EZ končí na trhu jako konvenční produkty, protože chybí zpracovatelský sektor pro bioprodukty. Slabým místem odbytu bioproduktů je i marketing a distribuční síť.

Z rostlinné produkce tvoří největší podíl obiloviny, kterých se dohromady vyprodukuje přibližně 23 tis. tun. Pokud chceme brát v úvahu celkovou produkci obilovin v ČR, tvoří podíl certifikovaných obilovin v EZ

0,3% (v roce 2005 bylo v ČR vyprodukováno 7 659,9 tis tun). Podíl certifikovaných brambor tvoří 0,2%, certifikované zeleniny 1% z celkové produkce těchto komodit v ČR. Producenti obilovin zásobují místní zpracovatele nebo zrní vyvázejí - buď přímo, nebo přes mezinárodní distribuční sítě. Ovocnáři a zelenáři prodávají většinu své produkce konečným spotřebitelům přímo na farmách, na tržističích nebo dodávají do bioprotejejen. Přibližně 75% produkce bylin připadá na export.

Tabulka 4. Certifikovaná rostlinná produkce v EZ v roce 2005 / Certified plant production in OF for 2005

Rostlinná produkce / Plant production*	Množství v tunách / Quantity in tonnes
Pšenice / Wheat	9 689,10
Žito; oves / Rye; oats	7 459,69
Ječmen / Barley	2 877,34
Ostatní obiloviny / Other cereals	3 542,52
Len a konopí pravé / Flax and hemp	117
Sójové boby (též drcené) / Soya beans (incl. milled)	50
Pícniny / Fodder crops	990 237,96
Brambory / Potatoes	2 463,76
Kukuřice (na zno) / Maize (for grain)	1 300,29
Luštěniny suché; vyluštěné / Dry Pulses	2 549,13
Olejnata semena a plody / Oil seeds	45,32
Semena slunečn.; sezamová; světlcová; hořčičná; řepky / Sunflower, sesame, safflower, mustard, rape seeds	406,95
Ovoce; ořechy; pěstované rostliny pro výrobu nápojů nebo koření / Fruits; nuts; plants for drink products or spices	1 434,66
Zelenina kořenová; hlízová; cibulová; plodová a lusková / Vegetables- root; bulbous; leguminous	2 467,85

* certifikováno jako bioprodukt / certified as organic product
Pramen/ Source: MZe Zpracoval / Processed by: Bioinstitut, o. p. s.

Pro živočišnou produkci v EZ je právě problematická zpracovatelská a logistická kapacita pro bioprodukty. Na trhu tak zcela chybí například české drůbeží maso. Ostatní komodity jsou produkovány v celkem dostatečném množství, ale na trhu se objevují jako konvenční potraviny. Maso a mléko je z farem odebíráno zpracovateli, někteří zemědělci však část prodávají přímo z farmy.

V současné době působí v ČR několik certifikovaných jatek pro velká hospodářská zvířata (Jatka Zbiroh spol. s r.o.; Ing. Vladimír Krtouš - Branišov; Kostecké uzeniny a.s.; TORAFLEISCH, s.r.o; Vacík Václav - Roupov; AGRO - Měřín, s.r.o.; Biopark s.r.o.) a dvě certifikované výroby masných produktů (Kostecké uzeniny a.s; LE & CO - Ing. Jiří Lenc, s.r.o.).

Tabulka 5. Stav hospodářských zvířat chovaných v EZ k 31. 12. 2005 / The state of farm animals reared in OF as of 31. 12. 2005

Stavy hospodářských zvířat / Livestock	Počet kusů / Headage
Skot bez telat / Beef-cattle without calves	52 666
Telata / Calves	15 290
Ovce / Sheep	24 230
Kozy / Goats	1 726
Koně / Horses	546
Prasata / Pigs	3 108
Drůbež / Poultry	2 946
Ryby / Fish	1180

Pramen / Source: MZe Zpracoval / Processed by: Bioinstitut, o. p. s.

producers supply local processors or the grain is exported either directly or through international distribution networks. Fruit and vegetable growers sell the majority of their production to the end consumer at the farms, on markets or supply the organic food outlets. Approximately 75 % of herb production is exported. (Table 4)

For animal production in OF the problem area is the processing and logistics capacity for organic products. For instance the market is utterly lacking in Czech organic poultry. The other commodities are produced in a sufficient amount, but they come on to the market as conventional foodstuffs. Meat and milk is taken from the farmers by the processors, but some farmers sell them straight from the farm. Currently there are several certified slaughterhouses for large farm animals (Jatka Zbiroh spol. s r.o.; Ing. Vladimír Krtouš - Branišov; Kostecké uzeniny a.s.; TORAFLEISCH, s.r.o; Vacík Václav - Roupov; AGRO - Měřín, s.r.o.; Biopark s.r.o.) and two certified factories for meat products (Kostecké uzeniny a.s; LE & CO - Ing. Jiří Lenc, s.r.o.). (Table 5)

•• The size of organic enterprises in the CR

The average size of an organic enterprise in the CR is 308.2 ha. Thus Czech organic enterprises differ from the average in the EU states, where the organic enterprises are represented by traditional family farms of a few tens of ha. Here enterprises of between 100 to 500 ha make up a third. They are followed by farms from 10 to 50 ha (predominated by private farmers). Not taking into account the acreage

Velikost ekologických podniků v ČR

Průměrná velikost ekologického podniku v ČR je 308,2 ha. České ekologické farmy se tak odlišují od průměru ve státech EU, kde jsou ekologické podniky reprezentovány zejména tradičními rodinnými statky o průměrných rozlohách desítek ha. U nás tvoří jednu třetinu rozlohy podniky v rozmezí od 100 do 500 ha. Následují farmy o výměře od 10 do 50 ha (zde je převaha soukromě hospodařících zemědělců). Pokud ale bereme v úvahu výměru, pak je jedna třetina půdy obhospodařována podniky od 1000 do 2000 ha a druhá třetina podniky od 500 do 1000 ha. Ve výměrách tedy dominují velké podniky (spol. s r.o., a.s., družstva), které hospodaří převážně na travních porostech. Naopak farmy s malými výměrami charakterizuje smíšená i specializovaná produkce na orné půdě (např. zelenina, ovoce, víno, byliny).

Tabulka 6. Certifikovaná živočišná produkce v EZ v roce 2005 / Certified animal production in OF in 2005

Živočišné produkty / Animal products	Množství / Amount	Jednotky / Units
Mléko kravské / Cow's milk *	11 210,09	tis. l / kl
Mléko kozí / Goat's milk *	504,04	tis. l / kl
Mléko ovčí / Ewe's milk *	8	tis. l / kl
Střížní vlna potní / Wool *	32,61	t
Veje / Eggs *	131 735,00	ks/ pcs
Maso hovězí vč. telecího čerstvé nebo chlazené / Beef meat incl. veal – fresh or chilled**	513,7	t
Maso vepřové čerstvé nebo chlazené ** / Pork – fresh or chilled **	202,51	t
Maso skopové čerstvé nebo chlazené ** / Mutton – fresh or chilled **	8,2	t

* certifikováno jako bioprodukt / certified as organic product

** certifikováno jako biopotravina / certified as organic food

Pramen / Source: MZe Zpracoval / Processed by: Bioinstitut, o. p. s.

Tabulka 7. Velikostní struktura ekologických podniků k 31. 12. 2005 / The size structure of organic enterprises as of 31. 12. 2005

Velikostní skupiny ekologických podniků podle výměry (ha) / Size division by ha	Ekologické podniky celkem / Organic farms in total			
	Počet / Number		Výměra / Area (ha)	
	abs.	%	abs.	%
> 0 – < 5	46	5,55	101,5	0,04
5 – < 10	32	3,86	232,1	0,09
10 – < 50	187	22,56	5329,9	2,09
50 – < 100	136	16,41	9889,2	3,88
100 – < 500	259	31,24	61542,4	24,14
500 – < 1000	102	12,3	74698,1	29,3
1000 – < 2000	55	6,63	77069,2	30,23
2000 a více / and more	12	1,45	26119,6	10,24
Celkem/ In total	829	100	254982	100

Pramen / Source: MZe Zpracoval / Processed by: Bioinstitut, o. p. s.

Regionální rozmístění ekologických podniků v ČR

Sledujeme-li počty ekologických podniků a jejich rozmístění v rámci krajů (graf 1), hlavním rysem je jejich nerovnoměrné rozmístění na území ČR. Největší zastoupení mají tradičně horské a podhorské oblasti. Více než třetina ekozemědělců hospodaří na Moravě s nejsilnějším zastoupením ve Zlínském a Olomouckém kraji. Výrazný podíl zde má oblast Bílých Karpat a Jeseníků. V Čechách je ekologické zemědělství nejvíce rozvinuto na severozápadě, tedy zejména v Karlovarském kraji, kde je největší počet ekofarem v ČR (104 farem). Také ostatní kra-

then one third of the land is farmed by enterprises from 1000 ha to 2000 ha and the other third is farmed by enterprises from 500 to 1000 ha. In overall acreage then the large enterprises dominate (companies, limited companies, joint stock companies, cooperatives) On the contrary farms with small acreages characterise the mixed and specialised production on arable land (e.g. vegetables, fruit, wine, herbs). (Table 7)

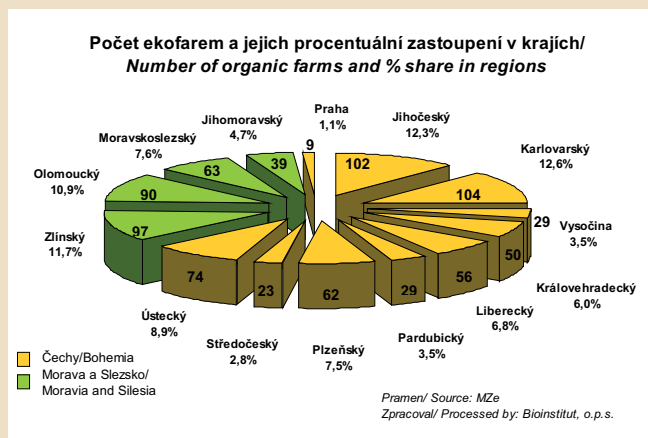
The regional distribution of organic enterprises in the CR

If we monitor the number of organic enterprises and their distribution in the framework of the regions (graph 1), the main feature is their unbalanced distribution in the CR. Traditional mountainous and sub-montane areas are represented the most. More than a third of organic farmers are in Moravia with the strongest representation being in the Zlín and Olomouc regions. The Jeseníky Mountains and the White Carpathians are strongly represented in these regions. In Bohemia organic farming is most developed in the north-west, particularly in the Karlovy Vary region, which has the largest number of organic farms in the CR (106 farms). Other regions with a relatively large number of organic farms are South Bohemia (Jihočeský), Pilsen (Plzeňský) and Ústecký. In contrast there is a small representation in the Central Bohemia (Středočeský), Pardubice and the Vysočina regions, which are strong production regions on arable land. The task for the future is to expand organic farming into these regions and balance the proportion of land used for arable and grassland cultivation. The argument for this trend is, apart from producing a broader spectrum and greater amount of organic products, that organic farming has also been proven to have positive effects in its relation to water protection. (Graph 1)

As concerns the area of organically farmed land (graph 2), the proportions of the individual regions look similar. The Karlovy Vary (Karlovarský) region has a distinctly larger area of organically farmed land with

je jako Jihočeský, Ústecký nebo Plzeňský mají poměrně velký počet ekologických podniků. Naopak nízké zastoupení najdeme v Středočeském, Pardubickém kraji nebo v kraji Vysočina, kde se nacházejí silné produkční oblasti na orné půdě. Úkolem do budoucna je rozšířit ekologickou produkci i do těchto oblastí a vyvážit podíl obdělávané orné půdy a TTP. Argumentem pro tento trend jsou kromě produkce širšího spektra a většího množství bioproduktů i prokázaná pozitivita EZ ve vztahu k ochraně vod.

Graf 1

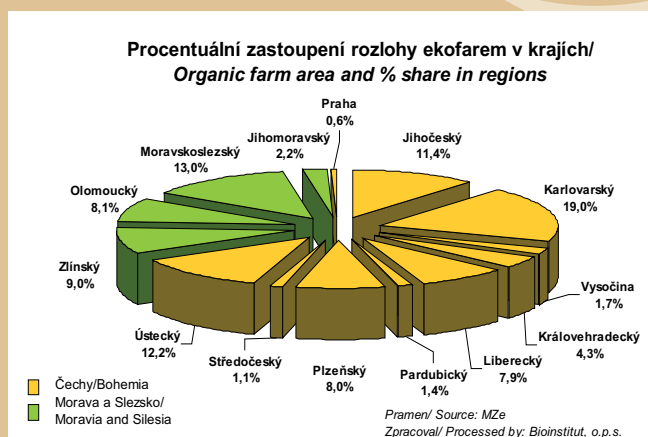

48 thous. ha or 19 % followed by the Moravia-Silesia (Moravskoslezský) region with 13 % or 33 thous. ha of organically farmed land. It is necessary to add that the regional distribution of organic enterprises has a marked influence on the regional centres of the PRO-BIO Association. These centres work to develop organic farming in these areas. This fact can be documented by the good work of PRO-BIO RC northwest with its headquarters at the Agricultural College in Dalovice, which runs a KIS (Regional Information Centre for Agriculture) in the Karlovy Vary region. (Graph 2)

Pokud jde o rozlohu obhospodařované zemědělské půdy v systému EZ (graf 2), podíly jednotlivých krajů vypadají obdobně. Jednoznačně největší výměry jsou v Karlovarském kraji, který svými 19 % reprezentuje 48 tisíc ha zemědělské půdy, a v kraji Moravskoslezském, kde 13 % představuje 33 tisíc ha půdy v systému EZ.

Je nutné dodat, že regionální distribuci ekologických podniků výrazně ovlivňuje rozmístění regionálních center svazu PRO-BIO. Jejich práce přispívá k rozvoji ekologického hospodaření v těchto oblastech. Tento fakt je možno dokumentovat na dobrých výsledcích práce PRO-BIO RC Severozápad se sídlem na SZeŠ v Dalovicích, které provozuje KIS (Krajští Informační středisko pro zemědělství) Karlovarského kraje.

Graf 2

Distribution of regions in the Czech Republic

Státní podpora

Rozvoj ekologického zemědělství v posledních letech byl způsoben především obnovením státní podpory v roce 1998. V letech 1998–2003 byla ekologickým zemědělcům poskytována státní podpora na základě nařízení vlády, kterým se stanovily podpůrné programy k podpoře mimoprodukčních funkcí zemědělství (graf 3).

Od roku 2004 jsou podmínky státní podpory pro ekologické zemědělství upraveny programovým dokumentem HRDP. Jedním z titulů v rámci agroenvironmentálních opatření (AEO) je opatření A - ekologické

State support

The recent development in organic farming was primarily caused by the renewal of state support in 1998. In the period 1998–2003 state support for organic farmers was provided on the basis of a government regulation, which laid down the support programmes for supporting the extra-production functions of agriculture. (graph 3)

Since 2004 the conditions for state support for organic farming are modified by the HRDP programme document. One of the titles in the framework of the agro-environmental measures (AEM) is measure A – Organic Farming. The conditions for providing grants for OF are set out in Government Regulation No. 242/2004 coll., on carrying out AEM, as amended.

Organic farmers can also use an advantaged points bonus when applying for financial resources from the Farming Operation Programme (OP).

The amount of support in the AEM framework varies depending on the culture being grown and was the same in 2005 as it was in the previous year (Table 8):

3 520 CZK/ha for farming on arable land;

1 100 CZK/ha for farming on grassland;

12 235 CZK/ha for growing vineyards, fruit orchard or hop fields;

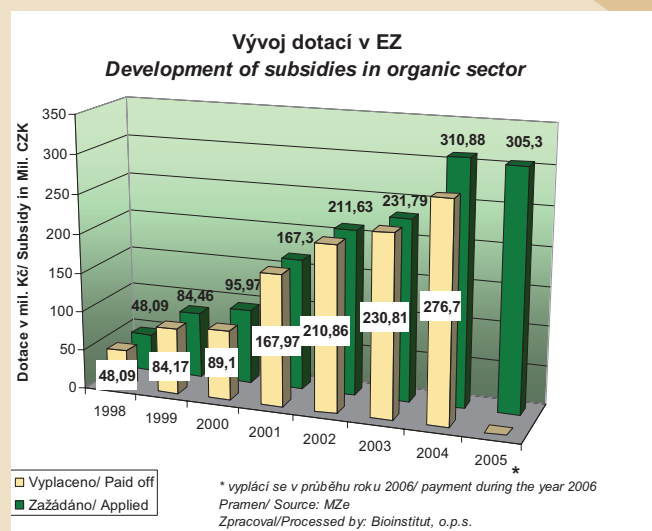
ké zemědělství. Podmínky poskytování dotací na EZ jsou stanoveny v nařízení vlády č. 242/2004 Sb., o provádění AEO, ve znění pozdějších předpisů.

Ekologičtí zemědělci mohou také využívat zvýhodněné bodové bonifikace při žádání o peníze z Operačního programu Zemědělství (OP).

Výše dotace v rámci AEO je rozdílná v závislosti na pěstované kultuře a v roce 2005 byla stejná jako v roce předchozím (tabulka 8):

3 520 Kč/ha na hospodaření na orné půdě;
 1 100 Kč/ha na hospodaření na travních porostech;
 12 235 Kč/ha na pěstování vinic, ovocných sadů nebo chmelnic;
 11 050 Kč/ha na pěstování zeleniny a speciálních bylin na orné půdě.
 Stejný finanční obnos obdrží i farmy v takzvaném přechodném období. V roce 2005 bylo podáno více než 700 žádostí o podporu EZ na plochu 214 916 ha. K 31. 12. 2005 byla požadována částka 305,3 mil. Kč. Výše dotací za rok 2005 není v grafu 3 znázorněna, protože se vyplácí v průběhu roku 2006. Za rok 2004 bylo na EZ vyplaceno celkem 276,7 mil. Kč, z toho 55,4 mil. Kč z rozpočtu ČR a 221,4 mil. Kč z EU (stav k 31. 12. 2005). Finanční příspěvek MZe za rok 2005 určený na činnost kontrolní organizace KEZ, o. p. s představoval stejně jako v roce 2004 celkem 4 mil. Kč.

Graf 3

Podle informací ve vládou schváleném Programu rozvoje venkova (PRV) budou platby na plochy pro EZ v následujícím rozpočtovém období 2007-2013 navýšeny. Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (EAFRD) je nový fond na podporu rozvoje venkova, který v sobě zahrnuje veškerou dotační politiku státu pro zemědělce, navazuje na současné programy HRDP a OP. Zahájen bude v roce 2007. Jak je z tabulky 8 patrné, největší nárůst plateb bude pravděpodobně na travních porostech (o 141%) a na trvalých kulturách (o 107%). Je ale nutné podotknout, že výše uváděných plateb nejsou definitivní a budou v konečné podobě schváleny na konci roku 2006.

11 050 CZK/ha for growing vegetables or special herbs on arable land.

Farms in the transitional period also receive the same financial sum. In 2005 more than 700 applications for support for OF were made for an area of 214 916 ha. As of 31. 12. 2005 the requested amount was 305,3 mil. CZK. The amount of financial payments made for 2005 is not depicted in graph 3 as they are paid out over the

course of 2006. In 2004 a total of 276.7 million CZK was paid out of which 55.4 million CZK came from the budget of the CR and 221.4 million CZK from the EU (state as of 31. 12. 2005). In 2005 the financial contribution from the MoA for the activities of the control organisation KEZ, o. p. s. was the same as it was in 2004 i.e. 4 mil. CZK. (Graph 3)

According to the information in Programme of Rural Development approved by government, the payments per area for OF will be increased in the upcoming budget period 2007– 2013. The European Agricultural Fund for Rural Development (EAFRD) is a new fund for rural development, which includes all of a state's support policy for agriculture. It is tied in to the current OP and HRDP. It will be started in 2007. As can be seen from Table 8 the greatest growth in payments will probably be in those for grassland and permanent cultures being 141 % and 107 % respectively. It is necessary to say that the above-mentioned payments are not definite and the final amount of payments will be approved at the end of 2006.

Tabulka 8. Podpora EZ v ČR v letech 1998-2006 a předpokládané dotace po roce 2007 v CZK/ha / State support for OF in the CR for the period 1998-2006 and the expected amount of payments for 2007 (CZK/ha)

Užití půdy / Land use	1998	1999 -2000	2001 -2003	2004 -2006	od 2007*	Nárůst / Growth IV / III (%)	Nárůst / Growth V / IV (%)
	I	II	III	IV	V		
Orná půda / Arable land	2 200	2 130	2 000	3 520	4 620	76	31
TTP / Permanent grassland	2 200	1 065	1 000	1 100	2 650	10	141
Trvalé kultury / Permanent crops	2 200	3 195	3 500	12 235	25 285	250	107
Zelenina / Vegetable	2 200	2 130	3 500	11 050	16 790	216	52
Speciální byliny / Special plants	2 200	2 130	2 000	11 050	16 790	453	52

*odhad, dokument PRV bude schválen koncem roku 2006 / estimation, the result will be approved later this year

Zdroj / Source: MZe převzato z prezentace A. Hrabalové a J. Handlové (VÚZE) na Bioakademii 2006

•• Akční plán ČR

Dne 17. 3. 2004 byl vládou ČR přijat Akční plán pro rozvoj ekologického zemědělství do roku 2010. Tento strategický dokument by měl v následujícím období napomoci vytvoření kvalitního Programu EZ, s konkrétními opatřeními na podporu životního prostředí a pohody zvířat, posílení důvěry spotřebitele, posílení ekonomické životaschopnosti farmářů, opatření na podporu zpracování bioproduktů a marketingu, opatření na podporu výzkumu, vzdělávání a poradenství.

V roce 2005 byly v rámci Akčního plánu ze strany MZe realizovány následující aktivity:

- Logo BIO, označující certifikované biopotraviny, bylo převedeno ze soukromých rukou do vlastnictví státu (MZe).
- Byla navázána spolupráce s marketingovým odborem Státního zemědělského intervenčního fondu (SZIF) ve věci propagace biopotravin (mezinárodní veletrh Biofach 2005 v Norimberku, veletrhy G+H v Brně nebo Víno a destiláty v Praze).
- Ve spolupráci svazu PRO-BIO a marketingového odboru SZIF byl připraven návrh komunikačního projektu na informování spotřebitelů o EZ a biopotravinách z evropských zdrojů. Projekt na období 2007-2009 schválen nebyl, ale připravuje se již nová žádost.
- Září 2005 bylo poprvé vyhlášeno MZe a MŽP jako Měsíc biopotravin. V rámci Měsíce biopotravin proběhlo 90 různých akcí na podporu propagace ekologického zemědělství v regionech celé České republiky.
- Byla založena společnost Bioinstitut, o. p. s., se sídlem v Olomouci, která vznikla za účelem nezbytného zastřešení aktivit týkajících se výzkumu, vzdělávání a poradenství v EZ.
- Ekologické zemědělství bylo začleněno do témat projektů v rámci NAZV (Národní agentura zemědělského výzkumu) a do programu výzkumu v agrárním sektoru na období 2007-2012.
- Od roku 2004 byl zaveden dotační titul na podporu poradenství v EZ v rámci Zásad, kterými se stanovují podmínky pro poskytování národních dotací.
- Byly realizovány vzdělávací akce a semináře na téma zpracování a marketing v EZ, pohoda zvířat v EZ, vztah EZ a životního prostředí atd. Byla vydána také řada publikací o EZ a biopotravinách.

•• Právní úprava ekologického zemědělství, kontrolní a certifikační systém

Rok 2005 přinesl některé změny v platnosti stávajících právních předpisů týkajících se ekologického zemědělství a zároveň i změny v kontrolním a certifikačním systému. S účinností od 30. 12. 2005 začal platit zákon č. 553/2005 Sb., kterým se mění zákon č. 242/2000 Sb.

•• Action plan for the CR

As of 17. 3. 2004 an action plan for developing organic farming until 2010 was accepted by the government. In the coming period this strategic document should aid in forming a quality OF Programme, with specific measures for supporting the environment and animal welfare, strengthening consumer confidence, strengthening the farmers' economic viability, measures for processing organic products and marketing, measures to support research, education and consultation.

In 2005 in the framework of the action programme the MoA realised the following activities:

- The BIO logo, denoting certified organic food, was transferred from private hands into the state's possession (MoA).
- There was cooperation with the marketing department of the State Agricultural Intervention Fund (SZIF) concerning organic food promotion (the international trade fair BioFach 2005 in Nuremberg, the G+H trade fair in Brno or the trade fair Wine and Spirits in Prague)

- In cooperation with the PRO-BIO association and the marketing department of the SZIF a proposal for a communication project to inform consumers about OF and organic food was prepared using European resources. The project was not approved for the period 2007-2009 but a new application is being prepared.
- In September 2005 Organic Food Month was announced by the MoA and the Ministry of Environment (MoE). During this month there were 90 different events promoting organic farming in the regions throughout the Czech Republic.
- The Organization Bioinstitut, o. p. s. was founded with its headquarters in Olomouc. The purpose of this institute is to cover activities involving research, education and consultancy in OF.

o ekologickém zemědělství. Smyslem novely bylo vypustit ze zákona č. 242/2000 Sb. všechna ustanovení, která jsou duplicitní s evropskou legislativou EZ (Nařízení Rady (EHS) 2092/91 o ekologickém zemědělství). Došlo tak ke zjednodušení legislativy ekologického zemědělství. Úplné znění zákona č. 242/2000 Sb. vyšlo ve Sbírce zákonů jako zákon č. 30/2006 Sb. dne 2. 2. 2006. S účinností od 1. 2. 2006 začala také platit nová prováděcí vyhláška MZe č. 16/2006 Sb., která nahradila všechny dosud platné prováděcí vyhlášky k zákonu č. 242/2000 Sb. Od 1. 2. 2006 jsou tak zrušeny prováděcí vyhlášky č. 53/2001 Sb., 263/2003 Sb. a 174/2004 Sb. Platnou legislativu EZ je možné najít na internetových stránkách MZe, nebo si ji vyžádat na odboru rozvoje venkova a environmentální politiky MZe.

Kontrolou a certifikací jsou v současné době vedle KEZ, o. p. s. se sídlem v Chrudimi pověřeny další dvě organizace.

V roce 2005 proběhlo výběrové řízení, ve kterém uspěla česká pobočka německé kontrolní organizace ABCERT GmbH se sídlem v Brně a od 1. 1. 2006 zahájila svou činnost.

Novou certifikační organizací je od poloviny roku 2006 Biokont CZ, s.r.o. Společnost rovněž sídlí v Brně a bude se zabývat kontrolní a certifikační činností, ale také vzdělávacími aktivitami, výzkumem a vývojem v oblasti EZ.

•• Poradenství

je zajišťováno zejména soukromými poradci, kteří jsou školeni a akreditováni Ministerstvem zemědělství ČR prostřednictvím Ústavu zemědělských a potravinářských informací (ÚZPI). Tento ústav zřízený MZe provozuje také informační portál ekologického zemědělství, pořádá školení a odborné konference a vydává metodické příručky EZ a další informační tiskoviny.

Poradenství pro EZ je dotováno v rámci podpůrného programu MZe „9F Podpora poradenství v zemědělství“. Podtitul: 9FC „Ekologické zemědělství včetně přechodného období“. Dotační podpora činí až 80% z celkové ceny poradenské služby.

PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců poskytuje svým členům základní poradenství, které souvisí s přechodem na ekologický způsob hospodaření, kontrolou a certifikací. Zahrnuje i poskytování aktuálních informací týkajících se problematiky EZ (např. specializované poradenství k pěstování rostlin a chovu hospodářských zvířat, výklad MZe k dotacím apod.). Toto poradenství vykonávají správci regionálních center a smluvní poradci výhradně pro členy svazu nebo pro zájemce o členství. Je založeno na osobním setkání a přímé konzultaci dané problematiky s některým z poradců pro EZ.

Další formou poradenství, které svaz nabízí svým členům je poradenství skupinové, realizované formou pořádání exkurzí a odborných seminářů s nejrůznějším tematickým zaměřením jako např. ekologické zemědělství (pro nové zájemce o EZ), pěstování energetických plodin v EZ, biodynamické semináře atd.

- Organic farming was incorporated into the themes of the projects in the framework of the NAZV (National Agency for Agricultural Research) and into the research programme for the agrarian sector for the period 2007-2012.
- Since 2004 a support title has been introduced for supporting organic consultancy in the framework of the principles that determine the conditions for providing national grants.
- Education events and seminars on the themes of processing and marketing in OF, animal welfare and the relationship between OF and the environment. A number of publications on OF and organic food were also published.

•• The legal regulation of organic farming, the control and certification system

2005 brought some changes in the validity of the present regulations relating to organic farming and at the same time some changes in the control and certification system. Act No. 553/2005 coll., which amends Act No. 242/2000 Organic Farming, came into force as of 30. 12. 2005. The purpose of this amendment was to omit all of the regulations in Act No. 242/2000 coll., that are duplicated in the European legislation on OF (Council Directive (EEC) 2092/91 on Organic Farming). This led to a simplification of the legislation on organic farming. The complete wording of Act No. 242/2000 coll., came out in the Collection of Laws as Act No. 30/2006 coll., as of 2. 2. 2006. As of 1. 2. 2006 a new executive decree MoA Decree 16/2006 coll., came into effect, which replaces all of the so far valid executive decrees for Act No. 242/2000 coll. Thus as of 1. 2. 2006 the executive decrees Nos. 53/2001 coll., 263/2003 coll. and 174/2004 coll. have been annulled. The valid legislation for OF can be found on the MoA's web pages or it can be requested at the Department for Rural Development and Environmental Policy of the MoA.

Apart from KEZ o. p. s. with its headquarters in Chrudim there are another two organisations that currently carry out checks and certification.

In 2005 a selection procedure took place at which the Czech branch of the German control organisation ABCERT GmbH located in Brno was successful and since 1. 1. 2006 it has begun its activities.

From the middle of 2006 a new certification organisation Biokont CZ, s.r.o., also located in Brno, has started control and certification activities as well as education activities and research and development in the area of organic farming.

•• Advisory service

This is mainly ensured by private advisors who are trained and accredited by the Czech Ministry of Agriculture by means of the Institute of

Síť informačních a poradenských středisek pro EZ a agroenvironmentální programy je v rámci projektů MŽP (podpořených z Evropského sociálního fondu a státního rozpočtu ČR) provozována od roku 2006 i svazem PRO-BIO, Eposem a PRO-BIO RC Šumava. Bylo zřízeno na padesát informačních středisek a informačních míst a to zejména v krajích: ZČ, JČ, JM, Vysočina, ZL, MS, Olomoucký, Pardubický ve spolupráci a Agenturou ochrany přírody a krajiny (AOPK) a MZe ČR. Více informací na: www.agro-envi-info.cz, www.pro-bio.cz. V rámci těchto projektů je postupně vydáváno množství odborných příruček a dalších informačních výstupů (software pro EZ, CD – výukové prezentace, učebnice, letáky).

EPOS - Spolek poradců v ekologickém zemědělství České republiky je občanské sdružení, které sdružuje poradce, výzkumné pracovníky a pedagogy, působilci v oboru EZ.

•• Bioakademie – evropská letní konference o ekologickém zemědělství

Hlavním organizátorem tradiční evropské konference o EZ je svaz PRO-BIO. Dalšími partnery, kteří se podílejí na přípravě a odborné spolupráci, jsou především BIO Austria, FiBL Švýcarsko, Bioinstitut o. p. s. a Univerzita Palackého v Olomouci. Akce probíhá pod záštitou a za finančního přispění Ministerstva zemědělství ČR, Ministerstva životního prostředí ČR, Ministerstva zemědělství a lesnictví, životního prostředí a vodního hospodářství Rakouska a Ministerstva zemědělství Slovenska.

Bioakademie je určena zájemcům z řad české a zahraniční odborné i laické veřejnosti, zájemcům o ekologické zemědělství, spotřebitelům biopotravin a lidem se zájmem o zdravý životní styl a přírodu. Bioakademie se pravidelně koná na přelomu června a července v Lednici, v malebném prostředí Lednicko-Valtického areálu.

Hlavními tématy 6. ročníku této mezinárodní konference byla problematika trvalých travních porostů (TTP) a jejich role v ekologickém

Agricultural and Food Information (ÚZPI). This institute, established by the MoA, also runs an information portal on organic farming, organises training and professional conferences and issues methodological manuals on OF and other printed information.

Advisory service for OF is subsidised in the framework of the MoA support programme “9F Support for advisory service in Agriculture”. Subtitle: 9FC “Organic Farming Including the Transition Period”. The grant support makes up 80 % of the total price for the advisory services.

PRO-BIO The Association of Organic Farmers provides its members with basic consultancy relating to the transition to organic farming, controls and certification. It also includes the provision of topical information concerning the problems of OF (e.g. specialised consultancy on growing plants and rearing farm animals, the MoA comments on grants, etc.). This advisory service is carried out by the administrators of the regional centres and contractual advisors exclusively for association members or for those interested in becoming a member. It is based on personal meetings and direct consultation on a given problem with one of the OF advisors.

Another form of advisory service that the association offers its members is group consultancy realised in the form excursions and professional seminars with varying themes such as organic farming (for those interested in starting organic farming), growing energy crops in OF, biodynamic seminars etc.

The network of information and advisory centres for OF and the agri-environmental programmes have been run since 2006, in the framework of the MoA projects (supported by the European Social Fund and the State Budget of the CR), by the PRO-BIO Association, Epos and PRO-BIO RC Šumava. It was established at fifty information centres and information locations especially in the following regions. West Bohemia, South Bohemia, South Moravia, Vysočina, Zlín, Moravia-Silesia, Olomouc, Pardubice in cooperation with the Agency for Nature Conservation and Landscape Protection (AOPK) and the MoA. For more information see: www.agro-envi-info.cz, www.pro-bio.cz. In the framework of these projects a number of professional hand-books have been issued as well as other information outputs (software for OF, a CD – teaching presentations, text books, pamphlets).

EPOS – The Advisors of the Czech Republic of Organic Farming is a civic association associating advisors, research workers and pedagogues working in the field of OF.

•• Bioacademy – European summer conference on organic farming

The main organiser of the European Conference on OF is the PRO-BIO Association. Other partners that take part in the preparation and professional cooperation are, above all, BIO Austria, FiBL Switzerland, Bioinstitut o. p. s. and Palacký University in Olomouc. The event takes place under the auspices of and with a financial contribution from the Czech Ministry of Agriculture, the Austrian Ministry of Agriculture and

zemědělství a téma biopotravin se zaměřením na zdravotní aspekty. Součástí programu bylo i plenární zasedání na téma „Kritické stanovisko k návrhu revize Nařízení Rady 2092/91 o ekologickém zemědělství“, za účasti představitelů mezinárodních a národních organizací ekologického zemědělství, zástupců Evropské komise a zástupců ministerstev zemědělství, životního prostředí a zdravotnictví z ČR, Slovenska a Rakouska. Program tradičně ukončily oblíbené exkurze na ekologické farmy tentokrát v České republice, Slovensku a Rakousku.

•• Výuka EZ

EZ je v ČR vyučováno na zemědělských univerzitách v Praze, Brně a na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. Několik středních zemědělských škol vyučuje EZ v samostatném předmětu. Většina zemědělských škol a učilišť vyučuje EZ v rámci předmětů pěstování rostlin a chov hospodářských zvířat. Pro výuku jsou využívány dva díly Učebnice EZ, které vyšly v letech 2003 a 2004 (vydavatel: MŽP Praha – 1. díl, svaz PRO-BIO Šumperk – 2. díl).

Pro výuku i poradenství jsou dále využívány odborné (většinou monotematické publikace), které vydává svaz PRO-BIO (Bulletin EZ), ÚZPI Praha (Metodické příručky ekozemědělce), Epos (Metodické listy) a Bioinstitut (Praktické příručky). Pro výuku i propagaci je velmi dobrým pomocníkem Bioměsíčník – noviny, které vydává VH Press Hradec Králové (dříve Bionoviny). Dalším zdrojem informací o EZ je týdeník Zemědělec s odbornou přílohou „Ekologické zemědělství“.

•• Propagace a osvěta

Převaha zemědělských podniků v EZ zaměřených na údržbu krajiny v horských a podhorských oblastech hospodařících na TTP s využitím chovu krav bez tržní produkce mléka nepodporuje rozvoj trhu s domácími biopotravinami. Idea, že ekologické zemědělství nabídne spotřebitelům dostatečné množství kvalitních domácích biopotravin, zatím zůstává nenaplněna. I přes snahy svazu PRO-BIO a většiny aktérů v oboru EZ nejsou biopotraviny na běžném trhu dostupné v širokém sortimentu a znalost spotřebitelů o tom, co to je EZ a co jsou biopotraviny, je stále malá.

Forestry, Environment and Water Management and the Slovak Ministry of Agriculture.

The Bioakademie is aimed at interested persons from both the professional and lay public in the Czech Republic and from abroad, those interested in organic farming, organic consumers and people interested in a healthy lifestyle and nature. The Bioakademie regularly takes place at the end of June/July at Lednice, in the picturesque surroundings of the Lednice–Valtice grounds.

The main theme of the 6th international conference was the problems associated with permanent grassland (PG) and its role in organic farming and the theme of organic food and its health aspects. A part of the programme was also a plenary meeting on the theme “A Critical Stance to the Proposed Review of Council Regulation 2092/91 on Organic Farming”, participated by representatives of international and national organic farming organisations, representatives from the European Commission and representatives from the ministries of health, agriculture and environment from the CR, Slovakia and Austria. The programme ended with popular excursions to organic farms in the Czech Republic, Slovakia and Austria.

•• OF teaching

In the CR OF is taught at agricultural universities in Prague, Brno and at the South Bohemian University in České Budějovice. Several agricultural colleges teach OF as a separate subject. The majority of agricultural schools and training institutions teach OF in the framework of subjects for growing plants and rearing farm animals. Two volumes, published in 2003 and 2004, of the OF Text Book are used (publisher: MoE Prague Vol. 1., PRO-BIO Association Šumperk – Vol. 2).

For teaching and consultancy professional (usually monothematic) publications are used, which are issued by PRO-BIO Association (OF Bulletin), ÚZPI Prague (Methodological Hand-book for Organic Farmers), Epos (Methodological Sheets) and the Bioinstitut (Practical Hand-books). For training and promotion a very good aid is the Bioměsíčník monthly newspaper published by VH Press Hradec Králové. Another source of information on OF is the weekly Zemědělec (Farmer) with a professional supplement “Ekologické zemědělství” (Organic Farming).

•• Promotion and education

The preponderance of agricultural enterprises in OF aimed at landscape maintenance in mountainous and sub-montane regions farming PG using cattle rearing without any market production of milk does not support the development of the domestic organic food market. The idea that organic farming will provide the consumers with a sufficient amount of good quality organic food has yet to be fulfilled. Despite the attempts

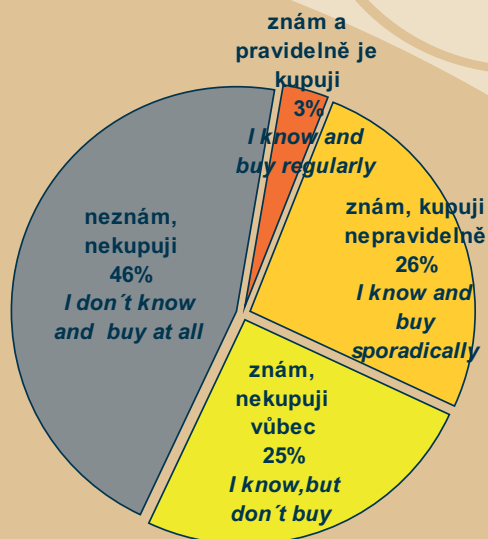

Podle nejnovějšího průzkumu GfK Praha pro MZe kupuje pravidelně výrobky s označením BIO jen velmi úzká skupina spotřebitelů - v české populaci je zastoupení pravidelných zákazníků výrobků BIO pouze 3%. Další čtvrtina populace výrobky BIO zná, ale kupuje je jen nepravidelně, rovněž čtvrtina výrobky BIO zná, ale nekupuje, a téměř polovina spotřebitelů výrobky se značkou BIO vůbec nezná a nekupuje. Nejčastěji jmenovanými překážkami pro nákup bioproduktů u respondentů, kteří nekupují bioprodukty, jsou nedostatek informací, cena a oblíbenost tradičních značek. Pro část respondentů je rovněž překážkou nedůvěra v tyto produkty a také nemožnost sehnat tyto produkty v místě, kde pravidelně nakupují.

Graf 4

Znalost výrobků se značkou BIO/ Familiarity with the BIO products

Pramen / Source: GfK Praha / průzkum mezi 1000 respondenty / survey among 1000 respondents

Mnohem vyšší zastoupení pravidelných zákazníků biopotravin mají ženy a respondenti s vysokoškolským vzděláním. Významně vyšší je rovněž zastoupení pravidelně nakupujících biopotravin ve věkovém intervalu 25 až 44 let - oproti tomu je tento poměr nižší u nejmladších a nejstarších věkových kategorií. Nejdůležitějším zdrojem znalostí o biopotravinách jsou podle respondentů pořady v televizi (jiné než

of the PRO-BIO Association and the majority of the actors in the OF field, organic food is not available on normal markets at a suitably broad range and consumer knowledge about what organic farming and food is remains low.

According to recent survey of GfK Praha for MoA, narrow circuit of consumers buys products with the logo BIO regularly – representation of regular customers is only 3% of the Czech population. Another quarter of population knows the organic products, but they buy them just sporadically. As well next quarter knows them, but doesn't buy the products and almost half of the consumers doesn't know and buy the products with the logo BIO at all. Most frequently mentioned barriers for buying organic products are lack of information, price and popularity of traditional brand-names. For part of respondents, one of the barriers is also distrust of these products and no chance to buy organic products in place, where they regularly go shopping. (Graph 4)

Much more higher representation of regular organic customers is among women and respondents with an university education. Significantly higher representation of regular costumers is also in the age interval from 25 to 45 years – compared to small representation within the youngest and the oldest age category. According to respondents, the most important source of information about organic food are TV programmes (other than advertisement), information in organic shop, daily newspapers and magazines and as well advertisements of producers or vendors. For women, the most important information channel is also communication with friends.

One positive aspect for the general promotion of OF is the continued goodwill from the media, laics and the general consumer public. In particular, thanks to this goodwill and the clear message that the basic philosophy of organic farming brings with it, it was possible to achieve, with the limited financial resources available, at least a certain minimum of positive awareness about OF and organic food in the CR.

Examples of successful PR activities: Open door days, tastings, organising press conferences and regularly sending information to the media, publishing pamphlets, brochures, books, catalogues, on the Bioměsíčník monthly newspaper, presenting OF at trade fairs, on the Internet, consumer clubs, contact points in organic food shops etc.

Of crucial importance for simplifying orientation was the use of a single all encompassing trademark for organic food by all the OF

reklama), informace v prodejně, denní tisk a časopisy a rovněž reklamy výrobců či prodejců. Pro ženy je také významným informačním kanálem komunikace se známými.

Pozitivem pro obecnou propagaci EZ je stálá přízeň médií, laiků a obecně spotřebitelské veřejnosti. Zejména díky této přízni a jasnému poselství, které základní filosofie ekologického zemědělství přináší, bylo možné dosáhnout s omezenými finančními prostředky určitého minimálního pozitivního povědomí o EZ a biopotravinách v ČR.

Příklady úspěšných PR aktivit: Dny otevřených dveří, ochutnávky, pořádání tiskových konferencí a pravidelné zasílání informací médiím, vydávání letáků, brožur, knih, katalogů, Bioměsíčníku, prezentace EZ na veletrzích, jarmarcích, internetové stránky, kluby spotřebitelů, kontaktní místa v prodejnách s biopotravinami atd.

Klíčový význam pro zjednodušenou orientaci má používání jedné zastřešující ochranné známky pro biopotraviny všemi svazy EZ, zpracovateli a prodejci biopotravin. Užívání grafického znaku BIO upravuje vyhláška k zákonu o EZ. Grafický znak BIO je registrován jako ochranná známka a je ve vlastnictví státu.

Z důvodu praktické absence státní podpory v ČR zřídily nevládní organizace svaz PRO-BIO, KEZ o. p. s. a Nadace Partnerství společný finanční fond a grantový program „Osvěta a propagace ekologického zemědělství v ČR“, v rámci kterého jsou každoročně podpořeny projekty nevládních organizací a odbytových družstev ekozemědělců. Součástí tohoto programu je i soutěž „Biopotravina roku“. Svaz PRO-BIO zapojuje do propagace EZ a biopotravin i samotné spotřebitele, kteří provozují regionál-

ně tzv. kluby přátel ekofarem. V roce 2002 vznikla jako pobočka svazu „PRO-BIO liga ochrany spotřebitelů potravin a přátel ekologického zemědělství“. PRO-BIO Liga provozuje v Praze – Toulcově dvoře informační centrum, pořádá propagační akce a provozuje spotřebitelsky zaměřené internetové stránky www.biospotrebitel.cz

Propagace a reklama zlepšuje odbyt biopotravin a usnadňuje prezentaci pozitiv EZ. Tím pomáhá soběstačnosti ekologického zemědělství v ČR, jehož celý současný systém je nyní ještě z velké části závislý na poskytovaných dotacích.

•• Domácí trh s biopotravinami

Český trh s biopotravinami se velmi dynamicky rozvíjí. V roce 2005 vzrostl obrát o 30 % a dosáhl hodnoty 350 milionů korun. Hlavním důvodem růstu je zvýšená poptávka ze strany českých spotřebitelů, převážně však uspokojována zvýšenými dovozy biopotravin ze zahraničí. Na maloobchodním trhu přetrvával nedostatek některých základních komodit v bio kvalitě, což se týká například vajec, některých druhů masa (především drůbežího), ovoce, zeleniny, mléka a mléčných výrobků, zejména másla a sýrů. Zlepšila se situace u čerstvého pečiva. Kromě pekárny firmy Albio v Praze nabízely denně biopečivo své vlastní výroby také supermarkety Carrefour a Interspar. Společnost Country

associations, processors and organic food retailers. Use of the graphic label BIO is regulated by the decree to the Organic Farming Act. The graphic label BIO is a registered trademark owned by the state.

Due to the practical absence of state support for general promotion in the CR the non-governmental organisations the PRO-BIO Association, KEZ o. p. s. and the Nadace Partnerství (Partnership Foundation) established a joint financial fund and a grant programme “Education and Promotion for Organic Farming in the CR”. In this framework projects from non-governmental organisations and sales cooperatives of organic farmers are supported every year. A part of this programme is also the competition “Organic Food of the Year”. The PRO-BIO Association also connects the consumers themselves into the promotion of organic food and farming as it runs a regional Friends of Organic Farming Club. In 2002 the “PRO-BIO League for Protecting Food Consumers and Friends of Organic Farms” arose as a branch of the Association. The PRO-BIO League runs an information centre in Prague at – Toulcův Dvůr, it organises promotional events and runs web sites aimed at the consumer www.biospotrebitel.cz

Promotion and advertising helps improve sales of organic food and presents the positive aspects of OF. Therby it improves the self-sufficiency of organic farming in the CR, which, as a system, is largely dependent on grants nowadays.

•• The domestic market with organic food

The Czech market with organic food is developing rapidly. In 2005 turnover grew by 30 % and reached 350 million Czech crowns. The

Life navíc otevřela v září 2005 biopekárnu a má ambice distribuovat biopečivo po celé České republice. Tradičními výrobci biopečiva jsou i Jizerském pekárny, pekárna KaK Blansko, pekařství Leština poblíž Zábřehu na Moravě, během roku 2006 se do kontroly EZ hlásí i další pekárny (např. pekárna Lanškroun, pekárna Zemanka).

Dalšími novinkami mezi českými biovýrobky jsou šunka a uherák (Biofarma Sasov), sýr eidam (Polabské mlékárny), kefir (Mlékárna Valašské Meziříčí), kvašený fermentovaný nápoj kombucha (Country Life a obchodní společnost Pro-Bio), tofu (Veto, Vitall, Sunfood), směs na domácí přípravu chleba (Jizerské pekárny), rostlinné pomazánky (Sivo) a sypká směs koření (Terezia Company).

Nejdůležitějšími místy nákupu jsou pro respondenty, kteří nakupují bioprodukty, podle průzkumu GfK Praha hypermarkety, specializované prodejny a supermarkety. Nabídka zákazníkům v celkovém hodnocení spíše postačuje, ale mezi respondenty nakupujícími bioprodukty je více než třetina těch, kteří mají k současné nabídce bioproduktů výhrady a hodnotí ji jako neuspokojivou. Ze sortimentních kategorií bioproduktů jsou nejvíce na odbyt mléko a mléčné výrobky, které ve větším množství nakupuje více než polovina kupujících bioproduktů. Další často nakupovanou kategorií je mouka, zrniny a také pečivo. Větší část BIO zákazníků se hlásí k patriotismu a preferuje především české výrobky, jen zhruba 1% preferuje zahraniční produkty ekologického zemědělství a 40% zákazníků BIO nerozlišuje zemi původu.

Biopotraviny jsou v řetězcích nabízeny zatím většinou pod značkami výrobců, ovšem začínají se objevovat první vlastní obchodní bioznačky. Super a hypermarkety jsou největším distribučním místem pro maso (hovězí – Biopark a vepřové /Delvita/ – Biofarma Sasov) a mléčné výrobky (Olma, Mlékárna Valašské Meziříčí, Polabské mlékárny). Delvita, Tesco a Hypernova nabízí omezený sortiment ovoce a zeleniny (dodává Ekofarma Deblín).

main reason for this growth is the demand by Czech consumers, however this is predominantly satisfied by increased imports from abroad. On the retail market there is an ongoing lack of certain basic commodities of organic quality, for instance eggs, certain types of meat (above all poultry), fruit, vegetables, milk and dairy products, especially butter and cheeses. The situation has improved for fresh bread. Apart from the Albio bakery in Prague the supermarkets Carrefour and Interspar offer daily in-store organic bread. Furthermore the company Country Life opened an organic bakery in September 2005 and its aim is to distribute organic bread throughout the Czech Republic. Traditional organic bread bakeries can also be found at Jizerské Bakeries, the KaK Bakery at Blansko, Leština Bakery near Zábřeh na Moravě, during 2006 other bakeries have announced their intention to bake organic products and undergo the pertinent controls (e.g. Lanškroun Bakery, Zemanka Bakery).

Other new products on the Czech organic market are ham and salami (Sasov Biofarm), Edam cheese (Polabské dairies), kefir (Valašské Meziříčí dairy), the fermented drink Kombucha (Country Life and Pro-Bio trading company), tofu (Veto, Vitall, Sunfood), homemade bread mixes (Jizerské Bakeries), plant-based spreads (Sivo) and a powdery spice mix (Terezia Company).

The most important places of shopping for respondents in survey of GfK Praha are hypermarkets, specialized shops and supermarkets. The offer of organic products is according to overall evaluation more likely sufficient, however more than one third of organic costumers takes exceptions to current offer and they evaluate it as unsatisfactory. They buy most frequently milk and milk products. From other range of goods, flour, cereals and bread are another often shopped organic products. Bigger part of organic costumers are patriots in terms of buying Czech organic products. Only 1% prefers foreign products of organic farming and 40% do not distinguish the country of origin.

On the whole organic food in chain stores is offered under the producers' labels, however the first organic labels from the chain stores are starting to appear. Super and hypermarkets are the largest distribution networks for meat (beef – Biopark and pork /Delvita/ – Sasov Biofarm) and dairy products (Olma, Valašské Meziříčí Dairy, Polabské Dairies). Delvita, Tesco and Hypernova offer a limited range of fruit and vegetables (supplied by Ekofarm Deblín).

The largest selection of organic food is offered by specialised organic shops from the Association of Organic Farmers PRO-BIO, of which there are more than 50 throughout the Czech Republic. The shops are clearly marked with the logo and the association's membership number. Apart from a large selection of organic food they also offer their customers professional advice and information. In contrast to the anonymous manner of shopping and the very small range of products found in supermarkets, the organic shops offer a number of advantages: a wide range of organic food (from children's victuals to organic coffee or wine), fresh products from the local

Nejširší výběr biopotravin nabízejí specializované bioprodeje Svazu ekologických zemědělců PRO-BIO, kterých je po celé České republice více než 50. Prodeje jsou viditelně označeny logem a členským číslem svazu. Kromě širokého výběru biopotravin nabízejí svým zákazníkům také odborné rady a informace. Na rozdíl od anonymního způsobu nakupování a omezeného výběru biopotravin v supermarketech nabízejí bioprodeje řadu výhod, široký výběr biopotravin (od dětských výživ až po biokávu či biovíno), čerstvé produkty místních ekologických zemědělců či výrobců biopotravin, pořádají ochutnávky, kurzy vaření, informačních seminářů či výlety na ekofarmy.

V roce 2006 oslavují bioprodeje svazu PRO-BIO 10 let existence na českém trhu a pro své zákazníky připravují řadu výhodných nabídek a akcí. Bioprodeje svazu PRO-BIO se i letos aktivně zapojují do propagačních akcí u příležitosti oslav Dne Země a Zářij-Měsíc biopotravin a ekologického zemědělství.

Stále větší objem v odbytí mají nové formy prodeje, ke kterým patří nákup přes internetový obchod. V České republice nabízí tuto možnost 8 portálů s biopotravinami. V roce 2005 provedla Liga ekologických alternativ (LEA) nezávislý test těchto internetových obchodů a jako nejlepší tři vyhodnotila portály Rozmaryna.cz, Biosfera.cz a Dobrykramek.cz. Výsledky testů a přehled obchodů najdete na webové stránce www.lea.ecn.cz.

Možnosti přímého prodeje z farem platí zejména pro čerstvé ovoce a zeleninu, mléko a výrobky z něj a částečně maso. Přímý prodej se také odehrává v tržnicích, na různých slavnostech a jarmarcích, ale také formou poštovního balíku či závozu do domu.

•• Dovoz a vývoz

V roce 2005 byly recertifikovány biopotraviny dovezené z 19 zemí celého světa. Dovoz z EU nelze považovat za import jako takový, neboť ve společenství platí volný pohyb zboží. Přesto řada klientů využívá možnosti recertifikace i v rámci Evropského společenství, především z důvodu možnosti označovat produkty národním logem pro biopotraviny.

V případě dovozu produkce s odkazem na ekologický způsob výroby ze země, které nejsou členskými státy EU, bylo nezbytné požádat MZe ČR prostřednictvím KEZ o.p.s. o vystavení tzv. Dovožního zmocnění. Tato povinnost vyplývá z čl. 11 odst. 6 Nařízení Rady 2092/91. V roce 2005 bylo vystaveno MZe ČR 32 Dovožních zmocnění z 8 zemí mimo EU, a to z Japonska (12), Číny (6), Paraguaye (4), Turecka (3), Kanady (2), Egypta (2), Mauritia (2) a dále byl uskutečněn jeden dovoz z Jihoafrické republiky.

Do ČR se dováží zejména zpracované biopotraviny, kterých je vlivem nedostatečně rozvinutého domácího zpracování, stále nedostatek. Jsou to především ovocné šťávy a nápoje, omáčky, pomazánky, džemy,

organické farmy nebo organické výrobce potravin, organizují degustace, kurzy vaření, informační semináře nebo výlety na organické farmy.

V roce 2006 oslavily bioprodeje svazu PRO-BIO desátý výročí na českém trhu a připravují řadu speciálních nabídek a akcí pro své zákazníky. Bioprodeje svazu PRO-BIO se i letos aktivně zapojují do propagačních akcí u příležitosti oslav Dne Země a Zářij-Měsíc biopotravin a ekologického zemědělství.

An ever increasing share in sales is being enjoyed by new forms of purchasing, one of which is over the internet. There are currently 8 portals in the Czech Republic offering this form of shopping. In 2005 the League of Environmental Alternatives (LEA) carried out an independent test of these internet shops and the best three portals were found to be Rozmaryna.cz, Biosfera.cz a Dobrykramek.cz. The test results and an overview of the shops can be found at www.lea.ecn.cz.

Direct sales from the farms generally involved fresh fruit and vegetables, milk and dairy products and, in part, meat. Direct sales also took part on the markets, at various celebrations and fairs but also in the form of postal consignments and direct deliveries in boxes.

•• Imports and Exports

In 2005 organic products imported from 19 countries were recertified. Imports from the EU cannot be considered as an import as such as free movement within the community is now in place. In spite of this the possibility of recertification was used even in the framework of the European Community, primarily due to the possibility of labelling the product with the national organic food label.

In the event of importing products labelled as organically produced from countries that are not Member States of the EU, it was necessary to apply to the Czech MoA, by means of KEZ o.p.s., for the issue of an import authorisation. This duty stems from article 11, paragraph 6 of Council Regulation 2092/91. In 2005 the Czech MoA issued 32 Import

Authorisations from 8 countries outside of the EU, those being Japan (12), China (6), Paraguay (4), Turkey (3), Canada (2), Egypt (2), Mauritius (2) and one import from the Republic of South Africa.

Processed organic foods are the predominant import into the CR as there is a lack of them due to the insufficient development of domestic processing. These are above all fruit juices and beverages, sauces, spreads, jams, sweeteners, confectionary, oils and fats. Since

sladidla, cukrovinky, oleje a tuky. Od roku 2005 se dováží na český trh i čerstvé ovoce a zelenina (Luční Údolí, Ekofarma Deblín a Country Life), mléčné výrobky (Andechser, Ja!Natürlich, Goldsteig, Käsehof) a také čerstvé drůbeží a jehněčí maso (Robert's BIO). Většina dovážených biopotravin pochází z Německa, Itálie, Rakouska, Holandska a Belgie. Největší zpracovatel a distributor biopotravin v ČR, PRO-BIO obchodní společnost s r.o., provozující vlastní biomlýn, zpracovnu a balírn, výrazně změnil svou obchodní strategii: specializace na biopotravinu byla zachována, došlo však k výraznému posílení zastoupení hotových biopotravin z dovozu, které v současné době převažují nad biopotravinami domácími.

V souvislosti se vstupem České republiky do EU skončila od 1. 5. 2004 povinnost vývozců při vývozu do EU podávat Žádost o vydání vývozního osvědčení pro vývoz bioproduktů a biopotravin podle § 26 odst. 4 zákona č. 242/2000 Sb., v souvislosti s volným pohybem zboží ve Společenství. Za rok 2005 bylo vystaveno celkem 27 osvědčení pro vývoz bioproduktů a biopotravin dle zákona č. 242/2000 Sb. Veškeré uskutečněné vývozy bioproduktů a biopotravin mimo EU byly do Turecka, jednalo se o kojeneckou výživu v celkovém množství 238,2 tun.

•• Výhled do budoucna

Perspektiva dalšího vývoje EZ v ČR je dobrá, využíváme náležitý právní rámec odpovídající legislativě EU a je zde politická vůle podporovat ekologické zemědělství jako šetrnou formu hospodaření. Podpory EZ by měly v letech 2007 až 2013 představovat v průměru kolem 0,5 miliardy korun ročně, zatímco v posledních letech to bylo zhruba 300 milionů. Podle vládou schváleného Programu rozvoje venkova, který podporuje

market (Luční Údolí, Ekofarm Deblín and Country Life), dairy products (Andechser, Ja!Natürlich, Goldsteig, Käsehof) and also fresh poultry and lamb (Robert's BIO). The majority of the imported organic foods come from Germany, Italy, Austria, Holland and Belgium. The largest processor and distributor of organic foods in the CR is the Pro-Bio trading company, which operates its own organic mill, processing plant and packaging plant and has markedly changed its business strategy: the specialisation in organic food has been retained, however, there has been a distinct increase in the representation of finished organic foods from abroad, which currently predominate over the domestic organic foods.

In connection to the Czech Republic's accession to the EU the duty of exporters when exporting to the EU to submit a "Request for Issuing a Certificate to Export Organic Products and Organic Foodstuffs" in accordance with section 26 (4) of Act No. 242/2000 coll., ended on 1. 5. 2004 in connection to the free movement of goods within the EU. For 2005 a total of 27 certificates for exporting organic products and organic foodstuffs in accordance with Act No. 242/2000 coll., were issued. All of the exports of organic products and organic foods outside of the EU were to Turkey this was infant food at a total amount of 238.2 tonnes.

•• Future prospects

In the Czech Republic, prospect of farther development in OF is good. We have an appropriate legal framework corresponding to EU legislative and there is a political will to support organic farming as an environment-friendly form of agriculture. Subsidies for OF should be around 0.5 milliard CZK per year, whereas in past years it was around 300 millions CZK. According to government-approved Programme of Rural Development, which supports OF within agro-environmental measures, the payments will be increased from 2007 on grasslands by up to 2650 CZK/ha (94 €/ha), on arable land by up to 4620 CZK/ha (163 €/ha) and on permanent grasslands by up to 25 285 CZK/ha (893 €/ha). Although last year there was a fall in OF area, according to the PRO-BIO Association and data from control organisations there

EZ v rámci agroenvironmentálních opatření, budou od roku 2007 navyšeny dotace na plochy u travních porostů na 2650 Kč/ha, u orné půdy na 4620 Kč/ha a u trvalých kultur na 25 285 Kč/ha. Přestože v loňském roce byl zaznamenán pokles ploch v EZ, podle svazu PRO-BIO a údajů kontrolních organizací by letos mělo přibýt 80 až 90 nových farem, takže se opět očekává růst podílu EZ nad 6% zemědělského půdního fondu. Z pohledu trhu se zvyšuje zájem spotřebitelů, což motivuje domácí producenty rozšiřovat nabídku českých bioproduktů. Úkolem pro EZ do budoucna je zejména rozšíření hospodaření na orné půdě a posílení diverzity trhu s bioprodukty. Vedle cílu vyplývajícího z Akčního plánu rozvoje EZ do roku 2010 - dosáhnout 10% podílu EZ na celkové výměře zemědělské půdy v ČR - jde tedy hlavně o zkvalitnění struktury produkce EZ a zvyšování zájmu o bioprodukty mezi spotřebiteli.

Zpracoval: Bioinstitut, o. p. s.

should be an increase of 80 to 90 new farms this year and the share of OF in total agricultural land fund should grow up to 6%. Interest of consumers is growing as well which is a motivation for domestic producers to broaden out the supply of Czech organic products. The task for OF into the future is especially to extend the management on arable land and strengthen the diversity of market for organic food. Besides the goal from Action Plan for the Development of OF by 2010 – to achieve 10 % share of OF in total agricultural land fund in the CR – the main point is that the structure of production should be improved and the interest in organic products among consumers should be raised.

This text was compiled by Bioinstitut and used as the Czech Country Report in Organic Europe database: www.organic-europe.net

Zdroje informací / Information sources:

Text kapitoly Domácí trh s biopotravinami převzat, upraven a krácen z Václavík, T. (2006): Český trh s biopotravinami 2005

Text kapitoly Dovoz a vývoz převzat, upraven a krácen z Leibl, M. (2006): Minulý rok přinesl pokles ploch. Zemědělec 7/2006, příloha Ekologické zemědělství Zpráva o stavu zemědělství v ČR za rok 2005 „Zelená zpráva“ (MZe, 2006)

Akční plán ČR pro rozvoj ekologického zemědělství do roku 2010 (MZe, 2004)

Urban, J., Šarapatka, B. et al. (2003): Ekologické zemědělství I. díl: Základy ekologického zemědělství, agroenvironmentální aspekty a pěstování rostlin (MŽP, 2003)

Ekofarma Mlýnec

Ekofarma Mlýnec patří na první pohled do kategorie zapadlých usedlostí Českého Meránu, kde lišky dávají dobrou noc a lesní zvěř chodí bez obav až na dvůr. Takových bychom v kraji spisovatele Prokopa Chocholouška a národopisce Čeňka Habarta našli jistě víc, ale tohle místo je zvláštní díky činnosti jedné obdivuhodné ženy.

Ať už přijíždíme od Tábora, Sudoměřic, Střezimíře či Sedlce, nemine nás – li nenápadný ukazatel na farmu u odbočky na Boratkov a nenechá nás se zmyšlit obcí Smrkov, která je sice uvedena v adrese, ale ve skutečnosti kilometr přes les za kopcem, vede na ekofarmu Mlýnec v malebném údolí jen jedna cesta, polní, kamenitá.

Vlevo od cesty naši pozornost přitahuje nově opravená a vybudovaná soustava rybníků a přirozeně meandrující potok s udržovaným okolím. Nicméně koukáme jaksi vedle, neb v okolí dílka nejsou součástí farmy, pouze jejím příjemným sousedem, který dotváří až idylickou atmosféru. Pohled na svah vpravo od cesty nám odkrývá pole s výměrou necelý 1 ha, které je pestrobarevné a členité, jak ze šátek uvázané. Prvním krokem na tuto obdělávanou půdu mezi pastvinami a lesy, vstupujeme do království paní Markové. Spíše než jako na poli se připadáme jako v zahradě. Uprostřed je rybníček plný „kvákalek“, rybek a vodní havěti, lemovaný vodní a mokřadní květenou, s dřevěnou stojkou pro ptactvo. Břehy jsou porostlé skalnicemi a rostlinami vhodnými pro koberečový porost i zelené střechy, které slouží mimo jiné i jako mateční rostliny k řízkování, z něhož vznikají nové rostlinky pro zákazníky farmy. Květiny totiž tvoří část zdejší produkce, což je mezi českými ekofarmami rarita. Výjimečné je i pěstování jedlých květů, např. macešek, brutnáku, aksamitníku, lichořeřišnice a dalších zapomenutých dobrot, jejichž konzumace je dnes pro nás spíše exotikou. Dále jsou tu i květiny k řezu, hlavně mečíky a trvalky, kdysi typické pro venkovské „babiččiny“ zahrádky.

Kousek od vody stojí fóliovník, kryjící před deštěm rajčata a některé bylinky. Nahoře nad rybníkem je pole osázené zeleninou - mrkví, pórem, cuketou, celerem, saláty, starou odrůdou divokých rajčat, jejichž malé plody svou sladkou chutí připomínají spíše ovoce, a brambory. Místy protíná zeleninu i řádka bylin. Pod rybníkem najdeme jahody, kedlubny a hlavně školku s rybízky a angrešty a opět léčivé bylinky do kuchyně i na čaj. Na spodním okraji školky se ocitáme v Provence, kde na nás fascinující barva a vůně levandule působí stejně lákavě jako na všudypřítomný užitečný hmyz. Na hranici této jediné místní orné půdy zakoreňují bylinky a květiny v kontejnerech, lemované pásem trvalek hýřících barvami.

K poli patří ještě kompost zakrytý bujně rostoucí dýní hokkaido a dřevěná bouda na toliko potřebné nářadí. V těsném sousedství „zahradního“ pole má jednu z pastvin dvacetičtyřladvé stádo krav, plemene Limousine. Cestou mezi pastvinou a potokem dojdeme zhruba po 300m až k budově farmy. Nevelké hospodářství tvoří obytná část pro rodinu, 2 stodoly s chlévem a příbytek pro kanadské vepře. Hned na první pohled je jasné, že dům spěje k nemalé investici, a to i proto že by paní Marková ráda přestavěla jednu nevyužívanou část stodoly na malý pension se 2 apartmány. Tato myšlenka se přímo nabízí, ale ekonomická situace není podle

Mlýnec organic farm

At first sight Mlýnec organic farm belongs to the category of remote farms of the Czech Meran region (the name indicates similarity of the landscape to that of the Italian region of Meran) where foxes wish you good night and woodland creatures come fearlessly right into the farmyard. There are surely more places like this in the region of authors Prokop Chocholoušek and Ceněk Habart, but this farm is special, thanks to the activities of a wonderful woman.

Whatever direction we come from - Tábor, Sudoměřice, Střezimíř or Sedlec, unless we miss an inconspicuous sign to the farm by the turn towards Boratkov village, and unless we get confused by the village of Smrkov, stated in the address of the farm but actually one kilometre away through a forest over a hill, there is just one field, stony road leading to Mlýnec farm in a picturesque valley.

On the left side of the road a newly reconstructed system of ponds attracts the eye, together with a naturally meandering stream and well maintained surrounding landscape. Still, this is not the target as the ponds do not belong to the farm but are lovely neighbours creating an idyllic atmosphere.

On the right side of the road a rugged field of fancy colours stretches across a 1 hectare slope, looking like a patchwork quilt. Stepping onto this patch of farmed land amongst forests and pastures we enter the realm of Mrs. Marková. It rather feels like a garden here. There is a little lake in the middle, full of frogs, fish and miscellaneous insects, surrounded by flora of water and wetland and with a wooden perch for birds. The banks are covered with alpine plants and plants suitable for covering soil or roofs. These provide cuttings for customers. Decorative plants and flowers are a part of the farm's production which is a curiosity amongst Czech organic farms. Another speciality is growing edible flowers such as pansies, borage, African marigolds, canary creeper and other forgotten delicacies which nowadays sound rather exotic. Flowers for decorative purposes are also grown here, e.g. gladiola and perennial plants, once typical for village gardens.

Not far away from the lake there is a shelter of plastic sheet covering tomatoes and some herbs. Various vegetables grow above the lake - carrots, leeks, zucchini, celery, lettuce, an old variety of tiny wild tomatoes whose sweet taste is rather reminiscent of fruit, and potatoes. There are a few rows of herbs there, too. The area below the lake is divided into plots for strawberries, kohlrabi and especially currants and gooseberries as well as some more herbs for the kitchen and to make tea. The lower edge feels like a trip to Provence where the fascinating colour and smell of lavender attracts visitors as well as the omnipresent useful insects. The very border of this unique piece of arable land is made from herbs and plants rooted in containers and a strip of perennials revelling in colours.

There is compost next to the field, covered with a lush growth of Hokkaido pumpkin and a wooden shed for the necessary tools. In the very neighbourhood of the “garden” field there is one of the grazing plots for a herd of 24 cows of Limousine breed. A road between the pasture and the stream leads about 300 metres to the farm itself. It consists of a residential part for the family, 2 barns with a cowshed and a shed for Canadian pigs. The very first glance shows that the farmhouse is going to need a considerable investment, not to mention Mrs. Marková's plan to rebuild one unused part of the barn into a small guesthouse of two suites of rooms. This is a really good idea, but according to Mrs. Marková and by the look of the other farm buildings their economic situation is not very favourable at the moment. When we talked about eco-agrotourism and about farming just 20 ha of land, it became obvious that it is nearly impossible for small family farms to make a living. The current conditions are favourable mostly for owners of large acreage of hundreds and thousands of hectares where they keep beef cattle (so called non-dairy cattle) on meadows (so called permanent grassland), which cannot be compared with the amount of work involved in growing vegetables or fruit.

The farmer and her dream of eco-agrotourism can be better understood, if you climb up through the orchard on a steep slope, around a village chapel and through the forest to the very top of the

jejích slov ani podle stavu ostatních budov momentálně zrovna příznivá. Při povídání o ekoagroturistice a o hospodaření na 20ha se ukazuje, že pro malé rodinné farmy je téměř nemožné uživit se. Současné podmínky přejí hlavně majitelům velkých výměr v řádech stovek a

tisíců hektarů, kde na loukách (tzv. trvalých travních porostech) pasou masná plemena krav (tzv. skot bez tržní produkce mléka), což je nesrovnatelná činnost v porovnání s prací při pěstování zeleniny či ovoce.

Farmářčinu snu o ekoagroturistice rozumíme ještě lépe, vystoupáme – li sadem do strmého svahu, kolem kapličky a přes les, až na vrchol kopce, kde konečně najdeme nejen Smrkov, ale kde se nám hlavně rozprostře výhled do kopcovité, celkem řídké osídlené krajiny, tvořené převážně lesy a loukami. Pozdravíme se s druhým „mlýnečským“ stádem krav, pasoucím se poblíž malé sjezdovky s vlekem a začínáme sestupovat po vrstevnici zpět do údolí. Příjemný dojem z ekologické farmy Mlýnec s úžasným poličkem v zachovalé krajině nám kalí myšlenka na paní Markovou, která zvládá vše v podstatě sama, jen s pomocí dobrovolníků, občasných brigádníků a s víkendovou podporou své dcery. Pro jednoho člověka je údolí „Mlýnečku“, jak sama říká, nad lidský úkol.

Naše zachmuřené myšlenky trochu rozháňá delikatesní chuť domácího jogurtu a tvarohu. V duchu děkujeme babičce a 3 krávkám, které jsme potkali při návratu k farmě, hned za potokem. Obě vynikající, ale připravené pouze pro rodinu, neboť další zpracování biomléka znamená vybudovat mléčnici, tedy tolik stavebních úprav a místností, že by na Mlýnečku museli přistávat ještě jednu budovu, aby se jim tam oněch „11“ místností vešlo. Škoda, že to u nás nejde jako v Rakousku, kde, jak jsme na vlastní oči viděli, stačí na celou faremní mléčnici místnost jedna! Bioprodukty z ekofarmy Mlýnec, tedy zeleninu, ovoce, jedlé květy a bylinky si zákazníci kupují buď přímo ze dvora, nebo je paní Marková vozí na objednávkou do rodin do Tábora. O vysoké kvalitě produktů svědčí i odběr bylinek do renomovaného pražského hotelu.

S ekofarmou Mlýnec se nejde rozloučit snadno a lehce. V člověku se pořád mísí nadšené pocity z kouzelného místa s pohnutkou, že by se měl vrátit a nějak pomoci. V PRO-BIO LIZE jsme se proto rozhodli, že každý rok alespoň jednou zorganizujeme brigádu, stejně jako tak činíme v Camphillu v Českých Kopistech. Budeme rádi, když se na Mlýneček vydáte příště s námi!

Více informací na www.volny.cz/mlynec

I při nákupu potravin potřebujete informace!

PRO-BIO Liga Ochrany spotřebitelů potravin a přátel ekologického zemědělství je tu pro vás

- Chcete se dozvědět více o biopotravínách?
- Hledáte ekofarmu, kde můžete nakoupit ze dvora?
- Láká vás ekoagroturistika?
- Chcete si vyzkoušet práci na ekofarmě?

Zavolejte, pošlete e-mail nebo navštivte Infocentrum PRO-BIO Ligy o biopotravínách, ekologickém zemědělství a ekologicky šetrné domácnosti

SEV Toulcův Dvůr, Kubátova 1/32, 102 00 Praha 10 – Hostivař

tel.: +420 272 660 501, GSM: +420 720 114 543

e-mail: infocentrum@biospotrebitel.cz

podívejte se na / look at: www.biospotrebitel.cz

hill, where you can finally see not only Smrkov village but especially the wide view of the hilly, sparsely inhabited countryside, consisting mostly of forests and meadows. You can spot the second “Mlýnec” cow herd grazing near a little ski slope with a ski lift. The lovely impression of the Mlýnec organic farm with its wonderful field in the middle of well maintained landscape is rather dimmed by the thought of Mrs. Marková who has to cope with all of the work on her own, with only the help of volunteers, seasonal workers and weekend support of her daughter. For one person, the valley of “Mlýneček” as she calls it with affection is a superhuman task.

Our gloomy thoughts are slightly improved by a delicious taste of home-made yoghurt and curd cheese. In our mind we say thanks to the old lady and three cows we met on the way back to the farm, just beyond the stream. Both milk and

cheese are excellent, but only made for the family, as processing more milk would mean building a small dairy plant which would require so much building and reconstruction that they would need another building to squeeze in the necessary 11 rooms. What a pity that Czech rules are not the same as Austrian, where, as we have seen personally, the whole “dairy” was in one room of a farm! Organic products from Mlýnec farm, i.e. vegetables, fruit, edible flowers and herbs are sold to customers either directly from the farmyard or delivered by Mrs. Marková as orders to families in Tábor. The high quality of production can be proven, for example, by regular orders of herbs from a prestigious Prague hotel.

It is not easy to say goodbye to Mlýnec organic farm. You experience a mixture of enthusiastic admiration from such an enchanting place and a persistent urge to come back and help somehow. Therefore the PRO-BIO League and we, its members, have decided that we will organize some volunteer-work at least once a year - as we already do for the České Kopisty Camphill. We will be pleased if you join us next time we go to Mlýneček!

Jana Průšová

PRO-BIO LEAGUE www.biospotrebitel.cz

Even when buying food, you still need information!

The PRO-BIO League For Protection of Food Consumers and Friends of Organic Farming is here for you

- Would you like to learn more about organic food?
- Are you looking for a farm to buy food directly from the farmyard?
- Does eco-agrotourism sound attractive to you?
- Would you like to try working on an organic farm?

Call, e-mail or visit the Information and advice centre of the PRO-BIO League on organic food, organic farming and environment-friendly lifestyle, Czech Republic

Na návštěvě v Prlově, u Vránů a Košařů

Účastníci české exkurze, která proběhla v rámci šesté evropské letní konference ekologického zemědělství - Bioakademie 2006, se mohli těšit na prohlídku celkem tří ekologicky hospodařících farem. Zájem o tuto „expedici“ byl především z řad zahraničních hostů - z Polska a Ukrajiny, dále Litvy, Kosova, Rakouska a Švýcarska, zúčastnilo se však i několik zájemců z České republiky .

Naše cesta vedla do Prlova, malebné valašské dědiny ve Vizovické kotlině ležící 16 km na jihozápad od Vsetína. Jádrem této horské obce je rozloženo na přítoku Pozděchovského potoka. Řada usedlostí je rozptýlena na pasekách v nadmořské výšce 414–676 m n.m. Katastr obce má výměru 712 ha. Navštívili jsme hospodářství Gone spol. s r.o. spolupracující s obcí Prlov, kde nás tamější starosta a zároveň ekologický hospodář Ladislav Gargulák provedl objektem sloužícím k účelu ekoagroturistiky. Součástí komplexu jsou také rybníky, chov koní, fitness centrum, restaurace a ubytování. Zajímavostí je, že část hospodářství je vybudována na bývalé skládce, kde muselo dojít k řádnému vyčištění povrchu a navezení zeminy, vysazují se zde stromy a buduje se zázemí nejen pro milovníky rybolovu. Farma se zabývá chovem krav bez tržní produkce mléka, chovem ovcí a koní. Hospodaří na 215 ha trvalých travních porostů. Zhlédli jsme také um stříhačů ovcí, kteří se postarali o stříž celého stáda. Cílem je přilákat do obce turisty a nabídnout jim dovolenou na statku a vyzkoušet si pobyt na venkově v souladu s přírodou.

Další naší zastávkou byla ekofarma Vránových v Lužkovicích u Zlína. Hospodářství se nachází v kopcích (kopec Juré) nedaleko Zlína. Vránovi hospodaří na 70 ha, z toho je 20 ha orné půdy (pěstování obilovin - pohanka, nahý oves, pšenice), na 6 ha sadaří a na zbytku trvalých travních porostů se zabývají chovem ovcí a krav bez tržní produkce mléka (plemeno Limousine). František Vrána se zmínil o výhodě pojízdňích jatek, které by velice uvítal, aby nemusel maso z ekologického chovu skotu prodávat jako konvenční. Nutí jej k tomu především nedostupnost ekologických jatek v regionu. Pojízdňá jatka by navíc omezila stres zvířat a jejich útrpný transport. Z čerstvých plodů, které urodí jejich sady

Visit to Prlov, the Vrána and the Košařes

Participants on the Czech excursion, organized within the Sixth European Summer Academy on Organic Farming - Bioacademy 2006, visited three organic farms. Interest in this “expedition” came especially from foreign guests: Polish, Ukrainian, Lithuanian, Kosovo, Austrian and Swiss, but also a few Czech participants.

The itinerary first led us to Prlov, a picturesque Valachian village situated in the Vizovická Kotlina valley, 16kms south-west of the town of Vsetín. The centre of this mountain village lies on the tributary of Pozděchovský Potok river. Numerous farmhouses stand on pasture land at an altitude ranging from 414 to 676 metres above sea level. The village land register has acreage of 712 ha.

We visited GONE company, Ltd, where Ladislav Gargulák - the Mayor of Prlov and an organic farmer - guided us through the eco-agro-tourist complex. The site includes ponds, a horse-breeding centre, a fitness centre, restaurants and accommodation. An interesting fact is that part of the area is situated on a former dumping ground where it was necessary to clear and clean the site thoroughly, and a new layer of soil was applied. Now trees have been planted here to make a pleasant area not only for fishermen. The farm focuses on breeding non-dairy cows, sheep and horses. They farm 215 ha of permanent grassland. We could see the skills of sheepshearers who managed to shear the whole herd. The company's activities are aimed at attracting tourists to the village and offer them a holiday on the farm to taste country-life in harmony with nature.

Our next stop was the Vrána family organic farm in Lužkovice. The farm is situated on Juré hill near the town of Zlín. The Vránas farm 70 ha, of which 20 ha is arable land (crop-growing - buckwheat, bare oats, wheat), 6 ha are orchards and the rest is permanent grassland used for sheep and non-dairy cows (Limousin breed). František Vrána mentioned the idea of a mobile abattoir, which would bring the chance to sell meat from organic breeding as organic. So far he has to sell it as conventional because there is no ecological abattoir in the region. Such a mobile abattoir would also reduce the stress of the animals and the suffering during transport.

The Vrána family use fresh fruit (apples, pears, cherries, plums, peaches) from their orchards for preserving, making jam and jelly and drying (even pears or peaches). They sell these products directly on the farm and through shops. They also offer agro tourism: for those interested in farm lifestyle there are two four-bed rooms with facilities, outdoor seating, visitors can try barbecuing or roasting meat in a traditional oven, and taste home-made products, especially home-baking (“frgál” cakes etc.)

The end of our journey pleased every vegetable-grower. On the organic vegetable farm in Lukov, we were welcomed by a constantly smi-

(jablka, hrušky, třešně, švestky, broskve), vyrábí rodina Vránova povidla, kompoty, suší křížaly a ovocné plátky, mezi kterými se najde broskvová či hrušková pochoutka. Prodej produktů je ze dvora i v obchodní síti. Farma nabízí také agroturistiku. Pro turisty se zájmem vyzkoušet si život na farmě s rodinou zřídili také pro ubytování dva čtyřlůžkové pokoje s příslušenstvím, je zde možnost přípravy masa v peci nebo na rožni, venkovní posezení, ochutnávky domácích produktů, zejména pečiva (frgály, koláčky).

Na konci naší cesty zaplesalo srdce každého zelináře. Na ekofarmě v Lukově nás uvítal stále se usmívající optimista a bývalý učitel Josef Košař s manželkou. Vlastní malé rodinné hospodářství s výměrou ploch 4,6 ha, z toho je 0,38 ha určeno pro pěstování zeleniny – až třiceti různých druhů. Mají bohaté zkušenosti zejména s pěstováním a prodejem listové zeleniny. Většinu prodávají na tržnici ve Zlíně, kde mají stabilní prodejní místo (prodej kromě pondělí a neděle každý den), prodávají na objednávku také ze dvora. Okrajově je na farmě i chov koz, zejména pro vlastní potřebu. Při prohlídce jsme mohli pozorovat skotačící kůzlata a na poli obdivovat mnoho druhů salátů, česnek, brokolici, mrkev, cibuli, pór, celer, fazole, zelí... a sledovat rozmanitý život hmyzu. Zajímavé bylo setkání s krtonožkou obecnou, ani ta však není považována za výhradního nepřítel. Košařovi při pěstování bio zeleniny nepoužívají ani ty ochranné prostředky, které jsou povoleny v ekologickém zemědělství. Kladný psychologický přístup Josefa Košaře k zahradničení a přírodě vůbec odrazuje snad všechny škůdce z jeho políčka. Sami si pěstují vlastní osivo. Při zahradničení si pomáhá rozvržením jednotlivých prací podle přírodních kosmických rytmů z kalendáře konstelací pro zahrádkáře a zemědělce „Výsevni dny“.

Na farmách nás čekalo milé a přátelské setkání, bohaté občerstvení a účastníci si mohli odnést nové poznatky i zkušenosti.

Více informací na www.hornolidecko.cz, www.biofarmajure.ic.cz

ling optimist and former teacher, Mr. Josef Košař and his wife. They own a small farm with acreage of just 4.6 ha of which 0.38 ha is used for growing vegetables – they grow up to 30 species and have rich experience mainly in leaf-vegetable growing and sale. They sell most of their produce at the Zlín market, where they have a permanent sale-point (open Tue – Sat). Direct sale on the farm is possible by order. As a side-line they also breed goats, mostly for their own needs. We could watch the gambolling kid-goats and admire fields with various

types of lettuce, garlic, broccoli, carrots, onions, leeks, celeriac, beans, cabbages... and also watch diverse insect life. It was quite interesting to encounter a mole cricket. Even this weird insect is not considered a real enemy here. The Košařes do not even use those means of plant protection that are approved in organic vegetable growing. It seems that Mr. Josef Košař's positive psychological attitude to gardening and nature in general discourages all pests from living in his field. The Košařes grow their own seed. They plan their gardening work with the help of "Sowing Days" - the calendar of constellations and natural cosmic rhythms for gardeners and farmers.

All three farms welcomed us very friendly - with kind smiles and rich refreshment and we all got new knowledge and experience.

Vladimíra Červená and Renata Vaculíková

•• Ekozemědělci založili Klub výrobců

Při příležitosti setkání ekologických zemědělců na biojarmarku na Toulcově dvoře v Praze, byla dne 16. 9. 2005 založena pracovní skupina zpracovatelů biopotravin s názvem „PRO-BIO Klub výrobců a finalizátorů biopotravin“.

Důvody pro založení klubu byly zejména:

- stagnace rozvoje zpracování a pokles počtu zpracovatelů domácích produktů ekologického zemědělství způsobené nepřehledností a složitostí legislativních nařízení, která oblast zpracování bioproduktů regulují
- zvýšení odbytu biopotravin, na úkor dovozu, nikoliv domácí produkce
- dovoz a zpracování takových komodit, které je možné produkovat i v našich podmínkách

Hlavní cíle práce jsou rozděleny do dvou oblastí zaměřených jednak na stávající situaci domácích zpracovatelů bioproduktů a na budoucí rozvoj zpracovatelského odvětví.

1. Rozdělení úkolů a kompetencí mezi státní správu, svaz PRO-BIO, kontrolní organizace, ekozemědělce a obchodníky
  - oslovení dalších zpracovatelů a jejich rozdělení do pracovních skupin
    - a) oborových - podle komodit produkce
    - b) regionálních - zmapování produkce podle regionů
    - c) odbytových - odbytová družstva a jednání s obchodními řetězci
    - d) kvalita potravin - spolupráce na vytvoření zpracovatelských příruček
2. Plány rozvoje farem na dalších 5–10 let, zhodnocení investic a práce
  - zajištění dalších zdrojů financí

Mezi hlavní překážky rozvoje zpracování, na které klub poukazuje, patří absence dostupných úvěrů a podpor pro ty, kteří dokáží zpracovat vlastní surovinu a jednoduché a životaschopné koncepce MZe pro EZ.

Spolupráce s ostatními institucemi:

MZe ČR - Odbor environmentální politiky a obnovitelných zdrojů energie - spolupráce na dotazníkovém šetření mezi producenty biopotravin. Výsledky budou předloženy k posouzení při přípravě realizační části Akčního plánu rozvoje EZ v ČR, příprava podkladů pro další výzkum v roce 2009.

EPOS - vzájemná informovanost o výsledcích vlastních průzkumů.

Klub nemá vlastní právní subjektivitu a pracuje v rámci PRO-BIO Svazu ekologických zemědělců, členové klubu pracují v týmu připravujícím národní program EZ, který navazuje a rozvíjí Akční plán EZ. Předsedou klubu je Josef Šourek, ekologický zemědělec, který produkuje mléko a vyrábí sýry v podhůří Jizerských hor.

Za Klub výrobců biopotravin

•• Organic farmers have founded the Producers' Club

A work group of organic food processors entitled “PRO-BIO Club of Organic Food Producers and Final Processors” was established on the occasion of the organic farmers' meeting at an organic fair held at Toulcův dvůr in Prague on 16. 9. 2005.

The reasons for establishing the Club were especially as follows:

- stagnation in the development of processing and a decrease in the number of processors of home-made organic produce caused by the unclear and complicated nature of legislative measures regulating organic food processing.
- an increase in sales of imported organic food to the detriment of home production
- import and processing of those commodities which can be produced in Czech conditions

The main aims of the Club's work are divided into two areas focusing on the current situation for Czech processors of organic produce and the future development within the field of processing.

1. Distribution of tasks between civil service, PRO-BIO, inspection bodies, organic farmers and trades people
  - addressing other processors and dividing them into work teams
    - a) branch - according to type of produce
    - b) regional - to map produce according to region
    - c) sales - sales cooperatives and negotiation with supermarket chains
    - d) quality of food - participation in creating manuals for processors
2. Plans of development of farms for the next 5–10 years, to improve investment and work
  - ensuring further sources of finance

The Club points out some of the main obstacles to the development of processing, such as the absence of loans and subsidies available to those, who can process their own raw products, or a simple and viable concept of the Ministry of Agriculture (MZe ČR) for organic farming.

Cooperation with other institutions:

MZe ČR - Department of Environmental Strategy and Renewable Energy Sources – participation in a survey among producers of organic food. Results will be provided for evaluation within preparation of implementation of the Action Plan for Development of Organic Farming in the Czech Republic, preparation of data for further research in 2009.

EPOS - mutual provision of information on research results.

The Club has no legal identity on its own as it works within the PRO-BIO Association of Organic Farmers, Club members work in a team preparing the National OF Programme which follows and develops the Action Plan for OF. The Chairman of the Club is Mr. Josef Šourek, an organic dairy farmer (milk and cheese) from the foothills of the Jizerské Mountains.

On behalf of the Club of Organic Food Producers, Jarmila Abrlová, Pavlov

●● Adresář institucí aktivních v rozvoji ekologického zemědělství v ČR / Directory of institutions active in developing organic farming in the CR

STÁTNI INSTITUTE / STATE INSTITUTIONS

MZe ČR – Ministerstvo zemědělství ČR / MoA CR – Ministry of Agriculture of the CR
Odbor environmentální politiky a obnovitelných zdrojů energie / Department of Environmental Policy and Renewable Energy Sources
Těšnov 17, 117 05 Praha 1
tel.: +420 221 811 111
<http://www.mze.cz>

MŽP ČR – Ministerstvo životního prostředí ČR / MoE – Ministry of Environment of the CR
Odbor ekologie krajiny a lesa - Oddělení koncepcí a koordinace programů / Department of Forest and Landscape Ecology – Department of Programme Conception and Coordination
Vršovická 65, 100 10 Praha 10
tel.: +420 267 121 111
<http://www.env.cz>

ÚZPI ČR - Ústav zemědělských a potravinářských informací / Institute of Agricultural and Food Information
Slezská 7, 120 56 Praha 2
tel.: +420 227 010 111
<http://www.uzpi.cz>

ÚZPI je specializovanou příspěvkovou organizací s celostátní působností, zřízenou MZe ČR. Mezi hlavní aktivity patří poradenství, informace, vzdělávání poradců, propagace biopotravin v rámci programu Bezpečnost potravin, vydávání publikací a poradenských příruček pro EZ. Provozuje internetové stránky o EZ: <http://www.agronavigator/ekozem/> / The ÚZPI is a specialised QUANGO operating throughout the republic, established by the Czech MoA. Among its main activities are consultancy, information, educating consultants, promoting organic food in the framework of the Food Safety programme, publishing publications and hand-books for OF. It runs internet pages on OF: <http://www.agronavigator/ekozem/>

VÚZE – Výzkumný ústav zemědělské ekonomiky / Research Institute of Agricultural Economics
Mánesova 75, 120 58 Praha 2
tel.: +420 222 000 405
<http://www.vuze.cz>

VÚZE zajišťuje odborné řešení teoretických a hospodářsko-politických problémů zemědělské ekonomiky k účelům vědeckým a odborným komplexní servis pro MZe ČR a jiné orgány státní správy. Podílí se na zpracování agrární politiky s ohledem na členství ČR v EU. Provádí výpočty náhrad pro agro-envi programy, výzkumné projekty pro EZ. Garant pro ekonomiku zemědělství při realizaci Akčního plánu EZ. / The VÚZE provides solutions to the theoretical and politico-economic problems of agricultural economics for scientific purposes and a comprehensive professional service for the Czech MoA and other state administration bodies. It takes part in processing the agrarian policy with regards to the CR's membership in the EU. It carries out calculations of the reimbursement for agro-environmental programmes, research projects for OF. It is the guarantor for organic farming when realising OF action plans.

ÚKZUZ ČR – Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský / Central Institute for Supervising and Testing in Agriculture
Hroznová 2, 656 06 Brno
tel.: +420 543 548 111
<http://www.ukzuz.cz>

ÚKZUZ ČR je specializovaným orgánem státní správy, zřízený MZe ČR. Odbor osiv a sadby byl pověřen MZe (odbornou rozvoje venkova a ekologie) vedením databáze osiv pro ekologické zemědělství. Vedení této databáze je v souladu s nařízením Komise 1452/2003. / ÚKZUZ ČR is a specialised state administration body set up by the Czech MoA. The Seed and Seedlings Department was commissioned by the MoA (by the Department of Rural Development and Ecology) to keep a database of seed for organic farming. Keeping this database is in accord with Commission Regulation 1452/2003.

AOPK ČR – Agentura ochrany přírody a krajiny ČR / Agency for Landscape and Nature Protection of the CR
Ústřední pracoviště
Kališnická 4 – 6, 130 23 Praha 3
tel.: +420 222 580 013, +420 283 069 111
<http://www.aopk.cz>

AOPK ČR je odbornou institucí státní ochrany přírody, zajišťující metodickou, dokumentační, informační, výchovně-vzdělávací, vědeckovýzkumnou a poradenskou činnost v oblasti péče o přírodu a krajinu na území celé ČR. Spolupracuje se svazem PRO-BIO a spolkem EPOS na síti

informačních center/míst pro EZ a agro-envi programy. / The AOPK ČR is the professional state nature conservation agency ensuring the methodological, documentary, informational, educational, scientific research and consultancy activities in the area of nature and landscape care for the Czech Republic. It cooperates with the PRO-BIO Association and the EPOS alliance on a network of regional information centres/sites for OF and the agro-environmental programmes.

SWAZY PRODUCENTŮ, VÝROBCŮ A PRODEJČŮ / UNIONS OF PRODUCERS, MANUFACTURERS AND RETAILERS

PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců / Association of Ecological Farmers
Nemocniční 53, 787 01 Šumperk
tel.: +420 583 216 609
<http://www.pro-bio.cz>

Svaz PRO-BIO je nevládní nezisková organizace, která prosazuje a podporuje ekologické formy hospodaření a spotřebu biopotravin. Svaz zastupuje zájmy svých členů: ekologických zemědělců, zpracovatelů a prodejců biopotravin, škol i spotřebitelů a vytváří podmínky pro dialog, spolupráci a rozvoj EZ i ekologické výchovy. PRO-BIO propaguje práci, ekologickou produkci a služby svých členů. / The Svaz PRO-BIO is a non-government, non-profit organisation which promotes and supports organic forms of management and the consumption of organic foodstuffs. The association represents the interests of its members: organic farmers, processors and retailers of organic food, schools and consumers and creates the conditions for dialogue, cooperation and developing OF and environmental education. PRO-BIO promotes the work, organic production and services of its members.

LIBERA - Sdružení ekologického zemědělství / Organic Farming Association
Vajdova 1/1029, 102 00 Praha 10
tel.: +420 272 922 417

PRO-BIO Klub výrobců a finalizátorů biopotravin / Club of Organic Food Producers and Finalisers
Plavý 4, 468 46 Plavý u Tanvaldu
tel.: +420 602 169 213
e-mail: josef_sourek@mybox.cz

PRO-BIO prodej a marketing biopotravin / organic food sales and marketing
Vinohradská 261, 664 34 Moravské Knínice
tel.: +420 541 263 456
<http://www.pro-bio.cz>

Svaz maloprodejců biopotravin, registrovaných a certifikovaných bioprodejen, restaurací, klubů, prodejen na farmě a dalších odbytových míst, nabízejících biopotraviny. Propagace a osvěta o EZ a spotřebě biopotravin. / An association of small-scale retailers of organic food, registered and certified BIO outlets, restaurants, bioclubs, farm gate sales and other sales points offering organic food. Promotion and education about OF and consuming organic food.

SDRUŽENÍ SPOTŘEBITELŮ / CONSUMER ASSOCIATIONS

PRO-BIO LIGA ochrany spotřebitelů potravin a přátel ekologického zemědělství / League for Protection of Food Consumers and Friends of Organic Farming
Infocentrum PRO-BIO Ligy
SEV Toulcův dvůr, Kubátova 1/32, 102 00 Praha 10
tel.: + 420 272 660 501, GSM: + 420 720 114 543
<http://www.biospotrebitel.cz>

Občanské sdružení PRO-BIO LIGA, je samostatnou spotřebitelskou pobočkou svazu PRO-BIO. Posláním PRO-BIO LIGY je informovat a chránit spotřebitele potravin, přispívat k celoživotnímu vzdělávání, zvyšovat všeobecnou ekogramotnost a zajišťovat propagaci EZ. / A civic association the PRO-BIO LIGA, is an independent consumer branch of the PRO-BIO Association. The mission of the PRO-BIO LIGA is to inform and protect the consumer about foods, contribute to life-long learning, increase environmental awareness and ensure the promotion of OF.

INSPEKČNÍ A CERTIFIKAČNÍ ORGANIZACE / INSPECTION AND CERTIFICATION ORGANISATIONS

KEZ o.p.s. – Kontrola ekologického zemědělství / Organic Farming Control
Poděbradova 909, 537 01 Chrudim
tel.: +420 469 622 249
<http://www.kez.cz>

ABCERT GmbH
Zemědělská 5, 613 00 Brno
tel.: +420 545 215 899
<http://www.abcert.cz>

Biokont CZ, s.r.o.
 Měřičkova 34, 621 00 Brno
<http://www.biokont.cz>
 tel.: +420 731 471 708, +420 724 185 251

PORADENSKÉ ORGANIZACE / CONSULTANCY ORGANISATIONS

EPOS – Spolek poradců v ekologickém zemědělství ČR / The Association of Organic Farming Consultants in the CR
 V. Nezvala 977, 675 71 Náměš nad Oslavou
 tel.: +420 602 710 437
<http://www.epos.ecn.cz>
 EPOS je občanské sdružení odborníků v oblasti ekologického zemědělství. Nezávislá organizace, která sdružuje poradce, výzkumné pracovníky a pedagogy. / EPOS is a civic association of professionals in the area of organic farming. An independent organisation which associates consultants, research workers and pedagogues.

PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců / Association of Organic Farmers
 Nemocniční 53, 787 01 Šumperk
 tel.: +420 583 216 609
<http://www.pro-bio.cz>

VÝZKUMNÉ ORGANIZACE / RESEARCH ORGANISATIONS

Bioinstitut, o.p.s.
 Institut pro ekologické zemědělství a udržitelný rozvoj krajiny
 Institute for Organic Farming and Sustainable Landscape Development
 Křížkovského 8, 771 47 Olomouc
 tel.: +420 585 631 179
<http://www.bioinstitut.cz>

NADACE / FOUNDATIONS

FOA ČR – Nadační fond pro ekologické zemědělství / The Foundation Fund for Organic Farming
 K Netlukám 957, 104 00 Praha 10
 tel.: +420 603 702 910
<http://www.foa.cz>
 Nezisková organizace pro podporu a rozvoj EZ. Podpora výchovy, vzdělávání, výzkumu a vývoje v oblasti EZ a ochrany životního prostředí, vyhledávání a zajišťování finančních prostředků na tyto programy a projekty. / A non-profit organisation for the support and development of OF. It supports education, training, research and development in the area of OF and environmental protection, searching for and ensuring financial resources for these programmes and projects.

OSTATNÍ NEZISKOVÉ ORGANIZACE AKTIVNÍ V EZ / OTHER NON-PROFIT ORGANISATION ACTIVE IN OF

Nadace na ochranu zvířat / Animal Protection Trust
 Antala Staška 30, 140 00 Praha 4
 tel.: +420 222 135 460
<http://www.ochranazvirat.cz/>
 Nadace na ochranu zvířat je nevládní organizace, jejímž posláním je trvale zlepšovat vztah člověk-zvíře-životní prostředí, pomáhat zmírňovat utrpení a zajišťovat životní pohodu zvířat držných

v lidské péči i zvířat volně žijících. Nadace propaguje welfare chovy hospodářských zvířat v EZ (vzdělávací akce, tisky, propagace, podpora vydání učebnice EZ). / The Animal Protection Trust is a non-governmental organisation which aims to constantly improve the relationship between mankind, animals and the environment, help lessen animal suffering and provide animal welfare for those animals held in captivity and those in the wild. The foundation promotes animal welfare in OF (education events, printing, promotion, support for publishing OF text books).

LEA o.s., Liga ekologických alternativ / The League for Environmental Alternatives
 Chlumova 17, 130 00 Praha 3
 tel.: +420 222 782 315, +420 606 453 892
<http://www.lea.ecn.cz/01lea.html>

LEA je občanské sdružení usilující o trvale udržitelnou energetiku šetrnější k přírodě i k člověku a o udržitelné chování člověka v krajině. Pořádá tradiční Biojarmark, zajišťuje propagaci EZ. / The LEA is a civic association striving for sustainable energy that is environmentally friendly and for sustainable behaviour from mankind in the landscape. It organises organic fairs and ensures support for OF.

Hnutí DUHA
 Bratislavská 31, 602 00 Brno
 tel.: +420 545 214 431
<http://www.hnutiduha.cz/home.php>

Hnutí DUHA je člen mezinárodní ekologické federace Friends of the Earth, vydává regionálních BIO zpravodaje, pořádá Ekojarmarky a exkurze na ekofarmy, provádí lobbying, propagaci EZ a průzkum trhu mezi spotřebiteli. / Hnutí DUHA is a member of the international environmental federation Friends of the Earth, it publishes regional BIO news, organises organic fairs and excursions to organic farms, it lobbies, promotes OF and carries out market research among consumers.

ECEAT CZ – Evropské centrum pro eko agro turistiku / European Centre for Eco-Agro Tourism

Radniční 14, 666 01 Tišnov
 tel.: +420 541 235 080
<http://www.eceat.cz/>
 ECEAT CZ je člen ECEAT-International, což je nevládní organizace sdružující odborníky specializující se na šetrný (udržitelný, odpovědný) cestovní ruch. / ECEAT CZ is a member of ECEAT-International, which is a non-governmental organisation associating professionals specialising in environmentally friendly (sustainable, responsible) tourism.

Zelený kruh o.s.
 Lublaňská 18, 120 00 Praha 2
 tel.: +420 222 517 143, +420 776 600 333
<http://www.zelenykruh.cz>

Občanské sdružení Zelený kruh je asociace, která sdružuje 26 členských environmentálních NNO působících na celém území ČR. Zelený kruh hájí zájmy svých členů a to především prostřednictvím informační a legislativní činnosti. / A civic association the Zelený kruh associates 26 environmental NGO members throughout the CR. The Zelený kruh protects its members' interests primarily through information and legislative activities.

Akce s přívlastkem BIO!

Events with a BIO flavour!

Během roku se v českém biosvětě uskuteční mnoho akcí, z nichž se postupem času stávají akce tradiční. Svaz PRO-BIO společně se zastoupením svých členů se jich pravidelně zúčastňuje a na jejich realizaci se přímo více či méně podílí.

- **BioFach** – mezinárodní veletrh bioproduktů a biopotravin každoročně v německém Norimberku
- **Salima** – mezinárodní potravinářské veletrhy každým druhým rokem na brněnském výstavišti
- **Biostyl** – mezinárodní veletrh zdravé výživy, ekologie a zdravého životního stylu v Praze na Výstavišti každoročně v březnu
- **Bartákův hrnec** – vyhlášení nejlepšího ekologického zemědělce roku každoročně poslední květnovou sobotu na farmě oceněného
- **Biovíno Pavlov** – tradiční mezinárodní ochutnávka biovín každoročně v dubnu
- **Bioakademie** – Evropská letní konference ekologického zemědělství, již šestý ročník proběhl tradičně na přelomu června a července v Lednici na Moravě
- **Bioslavnosti** – slavily svou premiéru v červenci ve Starém Městě pod Sněžníkem s obrovským úspěchem a budou tak pokračovat v tradici
- **Měsíc Září** – měsíc biopotravin a ekologického zemědělství (biojarmarky, biodožínky, dny otevřených dveří na ekofarmách, prodej ze dvora, ochutnávky, novinky biopotravin v bioprodejnách, soutěže o zajímavé ceny)
- **Biopotravina roku** – každý rok čestí výrobci biopotravin soutěží o prestižní titul

In the Czech organic world numerous events take place every year, and with the passage of time these gradually become a tradition. PRO-BIO Association and its members regularly participate and are involved in their organisation to a greater or lesser extent.

- **BioFach** – an international trade fair of organic foodstuffs and produce, annually held in Nürnberg, Germany
- **Salima** – International Trade Fair of Food and the Food Industry held every other year at the Brno exhibition ground.
- **Biostyl** – an international trade fair of health food, ecology and healthy lifestyle, held every March at Prague exhibition ground.
- **Barták Cup** – announcement of the best organic farmer of the year, held annually on the last Saturday in May at the farm of the winner
- **Pavlov Organic Wines** – international consumer wine tasting, held annually in April
- **Bioacademy** – the European Summer Academy on Organic Farming, the 6th year was held, traditionally at the turn of June and July, in Lednice na Moravě
- **„Bioslavnosti“** organic festival – a very successful inaugural event was held in July in Staré Město pod Sněžníkem and the event will become a tradition
- **September** – the Month of Organic Food and Farming (organic fairs, organic harvest festivals, open days at organic farms, yard-sales, food tasting, new products for organic foodshops, competitions for interesting prizes)
- **The best organic food product of the year** – every year Czech organic food producers compete for this prestigious title

KONTAKT /CONTACT:

PRO-BIO Svaz ekologických zemědělců / Association of Organic Farmers
Nemocniční 53, 787 01 Šumperk, Czech Republic
tel./fax: + 420 583 216 609, e-mail: pro-bio@pro-bio.cz

www.pro-bio.cz

Vydalo / Published by Ministerstvo zemědělství České republiky
Těšnov 17, 117 05 Praha 1
telefon: 221 811 111
www.mze.cz

ve spolupráci / in cooperation

Svazem ekologických zemědělců PRO-BIO
Nemocniční 53, 787 01 Šumperk
telefon/fax: +420 583 216 609
www.pro-bio.cz

Zpracoval: Bioinstitut, o.p.s. Olomouc
Redakce: Ing. Vladimíra Červená, Mgr. Karolína Dytrtová
Fotografie: archiv svazu PRO-BIO
Sazba a tisk: Reprotisk s.r.o., Šumperk

ISBN 80-7084-554-6

